

Відверто про Клавдію Деніел Кіз

Її звали Клавдія Яско. Колись вона звернулася до Деніела Кіза з проханням написати книжку за її історією... У 1978 році в місті Колумбус, штат Огайо, сталося жорстоке вбивство. Клавдія зізналася, що вбивця – вона. Проте події в її викладі не відповідають висновкам слідчої групи. Хоча низка подробиць з її вуст вражає точністю: їх може знати лише той, хто перебував на місці злочину. Дівчину заарештували, та вбивства продовжилися. Клавдія вперто доводить свою провину, плутається у свідченнях. Вона має дивну особливість, якої сама не усвідомлює. Ким Клавдія є насправді? І чи є вона взагалі? Бо все, що відбувається довкола неї, – ілюзія. І чомусь вона стала занадто реальною.

Деніел Кіз

Відверто про Клавдію

Авреї, з любов'ю, як завжди...

Пролог

Це правдива історія Клавдії Ілейн Яско – вродливої, спокусливої та психічно хворої. Це також історія розгубленості й безсилля правоохоронних структур, що загрузли в хаотичних спробах розкрити серію на позір випадкових убивств, які протягом року тримали в страху мешканців Центрального Огайо.

Уперше я дізнався про Клавдію в середині липня 1982-го: саме тоді її друг зателефонував спитати, чи не було б мені цікаво написати про жінку, котра в 1978-му, у віці двадцяти шести років, зізналася в потрійному вбивстві – у трьох із десяти злочинів, які преса Огайо охрестила «вбивствами 22 калібру». Хоча раніше вона й боялася говорити про це, повідомив він, та тепер хоче розповісти свою історію.

Я був заінтригований, та й мить випала слушна – я саме взяв неоплачувану відпустку

в університеті, щоб виконати свої зобов'язання перед видавництвом з промоції моєї найостаннішої книги.

Додзвонювач, який попросив не розкривати його особи, погодився привезти її до мене в офіс наступного тижня. Перед зустріччю, щоб освіжити спогади, я пішов до бібліотеки й прочитав на мікроплівці десятки газетних статей чотирирічної давнини про злочин, за який Клавдію Ілейн Яско та двох виказаних нею чоловіків суд присяжних штату Огайо звинуватив у «вбивстві, скоєному за обтяжувальних обставин», що передбачає смертну кару.

Перші ж заголовки жирним шрифтом пробудили спогади про цю справу:

«ЛЮБОВНИЙ ТРИКУТНИК: НОВА ВЕРСІЯ ПОТРІЙНОГО ВБИВСТВА»

«ЖІНКА ЗАТРИМАНА ЗА ПОТРІЙНЕ ВБИВСТВО ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ЗДАЛАСЯ ШЕРИФАМ»

І згодом:

«ЧИ ВОЛОДІЄ ВОНА РОЗГАДКОЮ П'ЯТИ СМЕРТЕЙ?»

Однак газетні світлини не підготували мене до того, що я побачу напрочуд високу вродливу молоду жінку, яка опівдні наступного понеділка 19 липня 1982 року зайшла до мого кабінету.

Вона сіла в крісло поряд із моім письмовим столом, схрестила довгі ноги й склала руки. Її червоні нігті були ідеально доглянуті, на кожному пальці вона носила по персня.

— Я вдячна вам, що ви схотіли зі мною зустрітися, — промовила вона м'яким плинним голосом. — Деякі мої друзі кажуть, що з мого життя вийшла б цікава книжка. Ви би не погодилися написати мою історію?

— Хтозна, — відповів я. — Мені б довелося докладно розпитати вас, а вам — відкритися. Це може бути незручно. Чи навіть боляче.

Вона торкнулася горла.

— Я не соромлюся того, що вчинила, і того, як живу. Дозвольте спитати вас, містєре Кіз...

— Звітть мене Денієлом, — сказав я.

Вона всміхнулася.

– Деніел... це означає «Божий суддя».

Тут вона насупилася.

– Забула, про що хотіла вас спитати...

І спробувала пригадати.

– Це одна з моїх проблем, – зізналася відтак. – Ніколи не можна мене переривати, інакше я втрачу хід власних думок.

Тоді слід було прислухатися до тривожного уколу її слів та усвідомити, що намагання брати інтерв'ю в особи з нетривалою увагою може обернутися мукою для нас обох. Але щось у ній – химерне поєднання зваби й вразливості – зачарувало мене й підказало, що з цього вийде історія.

Вона знову пожвавилася:

– А, пригадала. Я хотіла, щоб ви пояснили, як ми працюватимемо разом, якщо ви вирішите взятися за книжку. Я не воджу машини й не можу просити свого друга привозити мене сюди надто часто.

– У цьому не буде потреби. Коли закінчиться мій рекламний тур, я щотижня їздитиму до Колумбуса, і кожного разу ми говоритимемо годин по дві-три – чи скільки ви зможете приділити.

Її плечі полегшено опустилися.

– О, це пречудово. Я гадала, що доведеться платити комусь, щоб возив мене сюди, а я небагато заробляю на своїй роботі.

З її слів, вона працювала на півокладу офіціанткою в коктейль-барі «Сешенз» готелю «Шератон» у Колумбусі, тож її зарібок складався переважно з чайових.

– Але я погоджуюся поки лише розпочати збір матеріалу, щоб подивитися, чи вийде з цього історія, – нагадав я Клавдії.

– Ви захочете написати її, – пообіцяла вона. – Я знаю.

– Чому ви хочете, щоб цю книжку було написано? – спитав я.

Вона зітхнула й подивилася кудись повз мене.

– Те, що сталося зі мною в 1978-му, і досі переслідує мене. Якщо я побачу це в книжці, під обкладинкою – як ви зробили для Біллі у «Таємничій історії Біллі Міллігана», – тоді, можливо, мені вдасться звільнитися від спогадів про жертви.

– Не можу обіцяти, що це трапиться.

– Трапиться. От побачите, – упевнено заявила жінка.

Коли вона пішла, у кабінеті лишився витати запах її парфумів. Я сидів і питав себе, на що зголошуюся.

Люди, з якими я говорив про Клавдію, розходились у своїх судженнях про неї. Прокурори й офіцери правоохоронних служб, безпосередньо залучені до справи, були впевнені, що вона брала участь у потрібному вбивстві або принаймні була на місці вбивств.

Однак більшість ЗМІ співчувала їй, включно з «Плейбоем», який у статті «Смертельна небезпека для Клавдії» за грудень 1978 року наполягав, що подробиці злочину, розкриті нею на дев'ятигодинному допиті в Департаменті шерифа, вклав їй до рота детектив, відповідальний за ведення тієї справи. Оскільки 1978-й був роком виборів, чимало телевізійних і газетних репортерів зазначали, що тиск на помічників шерифа та прокурорів щодо розкриття потрібного вбивства змушував їх перегинати палицю. А Клавдію, згідно з суспільною думкою, використали й принесли в жертву.

Ідея розповісти справжню історію цієї вродливої загадкової жінки вабила мене. Якщо вона вважає, що втілена в книжці правда допоможе їй розв'язати нав'язливі спогади, це теж буде чудово.

Проте все виявилось не так. Правда постійно змінювалася.

Холодного 26 жовтня 1982 року, за чотири місяці після нашої зустрічі, я приїхав до Колумбуса, щоб уперше побесідувати з Клавдією.

Друг, який телефонував і рекомендував її мені, також застеріг, що район, у якому вона мешкає, один із найбільш кримінальних у місті. Йому було жаль, що їй доводиться жити в такому жакливому місці, і він навіть зізнався: щоразу, коли відвідує її, то бере з собою пістолет.

Звернувши у вузький провулок за її будинком, я припаркувався навпроти дверей чорного ходу, як вона й веліла. Хоч була друга половина дня, на вулицях було безлюдно, і я вже починав нервувати. Є щось дуже бентежне в тому, щоб перелякатися серед білого дня. Я обережно оглянув провулок, від краю до краю, перш ніж покинути авто й дуже швидко підійти до задніх дверей квартири Клавдії.

Вона спостерігала за мною крізь вікно. А коли відчинила двері, щоб впустити мене, щось грюкнуло об підлогу.

Я підстрибнув.

— Дідько, — промовила жінка. — Я й забула.

Вона нахилилася й підібрала довгий ніж м'ясника.

— А це навіщо? — загорлав я та відступив, уявляючи, як вона заганняє цей ніж у мене.

Клавдія здивовано глипнула.

— Він у мене застромлений над дверною петлею, щоб, коли хтось колупатиметься в моєму замку, доки я сплю, він упав і розбудив мене. У цю квартиру тричі вламувалися. Мені справді лячно тут самій, а так у мене є хоч щось під рукою для самозахисту.

Мені знадобилося кілька секунд, щоб віднайти самовладання. Нарешті я ввійшов, і вона знову замкнула двері, увігнавши ніж на місце.

— Улаштовуйтеся зручніше, — сказала вона. — Мені треба до ванної.

Її квартира — малогабаритне однокімнатне житло. Маленьку кухню відокремлювали від спальні-вітальні дві шафки, заставлені флаконами засобів для укладання волосся, косметикою, вітамінами й консервними бляшанками. Там пахло ароматичним тальком і парфумами. На комоді стояла студійного типу вітальна листівка із зображенням великої потворної жаби, що виголошує гасло:

З'їжте перед сніданком живу жабу, і нічого гіршого з вами цього дня вже не станеться.

Дякувати Богові, вона мала почуття гумору.

Я відсунув купу старих газет і рахунків на канапі, щоб звільнити місце й сісти, і поклав свій диктофон на підлокітник її крісла-гойдалки.

Клавдія насупилася, коли увійшла й побачила його.

– Навіщо це?

– Я завжди працюю з диктофоном, – пояснив я. – Мені треба мати можливість переслухати нашу розмову, щоб упевнитись, що я все роблю правильно.

– Розумію, – сказала вона, сідаючи в крісло й енергійно розхитуючись, – але мені це не подобається.

Я схопив диктофон, доки той не впав, і переклав на канапу поряд із собою.

– Невдовзі ви забудете про нього.

– Сумніваюся, – жінка напружила м'язи, а потім розслабилася. – Але до справи.

– По-перше, я б хотів отримати певну картину. Розкажіть про своє дитинство. Яким було ваше життя, коли ви зростали?

Вона похитала головою.

– Не пам'ятаю. Мое дитинство було нещасне – найгірша частина мого життя.

Я хотів був спитати, чому, та, побачивши сльози в її очах, промовчав.

Натомість, доки вона невимушено розповідала про свій арешт, обвинувачення та ув'язнення, я усвідомив, що вона задає напрямок розмові.

Повернувшись додому й прослухавши запис, я виявив, що за три години, які ми провели разом, Клавдія розповіла мені не більше, ніж я вже знав із газет.

Тоді й треба було все це припинити. Але я цього не зробив. Я вже схвилювано передчував, як отримаю нерозказану історію того, що насправді сталося в Огайо в 1978 році, і дізнаюсь, яку роль відігравала Клавдія в тих жорстоких убивствах.

I

Клавдія і «вбивства 22 калібру»

Частина перша

Жертви й підозрювані

Розділ перший

1

У Центральному Огайо панувала одна з найхолодніших зим за всю історію. Штат оговтувався від лиха, яке газети Колумбуса охрестили «Хуртовиною-вбивцею 78-го». Оголошуючи надзвичайний стан, губернатор Джеймс Роудз назвав бурю «душогубом у пошуках жертви».

У ніч на понеділок 13 лютого Джордж Ненс, помічник шерифа округу Франклін, виїхав обмерзлою трасою 70 на захід, прийнявши виклик на звичайну перевірку житла відразу за межами міста Колумбус. Повідомили, що телефонував менеджер клубу «Ельдорадо Мікі», оскільки його бос Мікі Маккен і танцівниця гоу-гоу Крістін Гердман, яка жила з ним, не з'явилися на роботу тієї ночі, а вдома ніхто не бере слухавки.

Була майже десята, коли помічник шерифа Ненс повільно в'їхав на Онгаро-драйв. На вулиці було тихо, вогні розкішних замиських будинків відбивались у засніжених деревах і газонах. Виїжджаючи на пагорб перед будинком Маккена, він побачив зелений мікроавтобус, припаркований на правому боці під'їзної доріжки.

Ненс вийшов із поліцейного авто й пошкандибав крізь глибокі замети до маленького ганку, освітленого зсередини будівлі. Подзвонив у двері, посмикав дверну ручку, а коли ніхто не відповів, підійшов зазирнути крізь переднє вікно.

На підлозі в проході лежала жінка.

Ненс кинувся назад до автівки, викликав диспетчера Департаменту шерифа й описав те, що побачив. Він іде всередину дізнатися, мертва жінка чи жива, сказав полісмен, і йому

потрібні підмога й детектив.

Обійшовши навколо будинку, Ненс пошукав сліди, але все було вкрите свіжим снігом. Побачивши, що двері з боку гаража виламані, він обережно увійшов туди зі службовим револьвером у руці й перетнув літню веранду, прикрашену ротанговими меблями, африканськими масками та списками. У домі було спекотно – він помітив, що термостат увімкнений на повну потужність.

Жінка років за сімдесят, одягнена в короткий банний халат поверх білої ситцевої нічної сорочки, лежала в проході між літньою верандою та вітальнею. Їй вистрілили один раз у плече й тричі в голову справа. Волосся та обличчя були залиті кров'ю, а по закривавленій підлозі розсипалися гільзи 22 калібру. З нудотного смороду Ненс припустив, що померла вона день-два тому.

Він швидко рушив далі, перевіряючи всі кімнати. Матраци були скинуті з ліжок, простирадла зірвані, шухляди – витрушені на ліжка.

Коли Ненс відчинив двері з кухні до гаража, його обличчя обдало морозним повітрям. Він увімкнув світло й був шокований, побачивши тіло молодої темноволосої жінки, яка лежала на спині. Її черевики валялися поряд серед розкиданого вмісту її випатраної сумочки. Іржаво-червоні штани з розірваною до промежини блискавкою були спущені до колін, оголюючи білі з блакитним бісером сценічні трусики. Їй вистрілили один раз у праве плече, двічі в лоб та раз у праву щоку.

Кров на її обличчі замерзла.

Ненс полегшено почув, як під'їжджають автівки. Першими увійшли медики, потім – місцева поліція, яка прийняла виклик.

* * *

Коли близько десятої тридцять надійшов перший дзвінок помічника шерифа Ненса щодо підмоги, відгукнулися детективи Департаменту шерифа округу Франклін Говард Чемп і Тоні Річ.

Сержант Чемп, передчасно посивілий у свої сорок із гаком років, був елегантно вдягнений, завжди носив костюми-трійки й показні золоті каблучки з діамантами. Останні три роки він очолював відділ боротьби з організованою злочинністю та наркотиками. Чемп був худорлявий, холоднокровний і суворий.

Детектив Тоні Річ, із темно-білявим хвилястим волоссям, вусами щіточкою та блакитними очима, справляв враження глибоко зосередженої людини. Кремезний, метр вісімдесят

п'ять заввишки, він нагадував середнього віку гравця в американський футбол.

Під час сорокап'ятихвилинної їзди від відділка до Онгаро-драйв вони обмінювалися відомостями про Мікі Маккена. Клуб «Ельдорадо Мікі» (так званий клуб для власників «Кадилаків Ельдорадо»[1 - «Кадилак Ельдорадо» – американський представницький автомобіль класу люкс. (Тут і далі прим. пер.)]) був розташований у сумнозвісному західному кварталі Колумбуса, відомому як Днище. Річ знав, що його збираються прикрити на півроку, оскільки одна з танцівниць Маккена порушила декрет Колумбуса про заборону танців в оголеному вигляді в клубах, де продають спиртне. Річ якось побував у тому клубі, щоб зустрітися з інформатором, який і відрекомендував його власникові – то був єдиний раз, коли він бачив Мікі.

До Говарда Чемпа доходили чутки, що Маккен улаштував у задній кімнаті покер із високими ставками і що він замішаний у наркоторгівлі та проституції. Але єдине обвинувачення проти Маккена висували п'ять років тому, коли визнали його винним в ухилянні від сплати податків.

Прибувши до будинку Маккена, Чемп з'ясував, що він – перший старший детектив на місці злочину, тож узяв розслідування на себе. Він розумів, що до рук йому потрапила велика справа – найбільша за всю його кар'єру. Доки обходили кімнати, він вислухав звіт помічника шерифа Ненса, наказав Річу починати фотографувати будинок зсередини й ззовні, а іншому полісменові – накрити гільзи від 22-каліберних куль перевернутими склянками, щоб ніхто їх випадково не зрушив до прибуття слідчої групи.

Побачивши два тіла (згодом ідентифіковані як тіла матері Маккена й Крістін Гердман), Чемп спробував зателефонувати до штаб-квартири, щоб домогтися від шерифа Гаррі Беркемера ордера й офіційного наказу про затримку Мікі Маккена. Але телефон не відповідав. Кабелі в північно-західному куті будинку були перерізані.

– Не хочу повідомляти таке по радіо, – сказав Чемп Ненсу. – Спитайте, чи хтось із сусідів дозволить скористатися їхнім телефоном.

Мешканці будинку далі по вулиці дозволили детективам облаштувати в себе переговорний пункт, і Чемп попростував крізь глибокий сніг, щоб зробити дзвінок щодо арешту Мікі. Він подякував господарям будинку за гостинність і вже хотів було набрати номер, коли у дверях з'явився Тоні Річ.

– Говарде, забудь про той ордер на Мікі й ходімо назад. Його тіло в гаражі між водійськими дверцятами та стінкою. Мабуть, за тими сміттевими пакетами Ненс його не побачив.

Чемп сповістив шерифа Беркемера про потрібне вбивство й повернувся до будинку Маккена. Протиснувшись між зачиненими гаражними дверима й задньою частиною «кадилака», Чемп освітив ліхтариком водійський бік автівки.

Тіло Мікі лежало навznak. Гетра на правій нозі була стягнута до щиколотки, штани спущені до стегон. Маккену вистрілили один раз у праве коліно. У світлі ліхтарика Чемпа стало видно, що блакитна шовкова сорочка Мікі була випущена зі штанів, наче хтось шукав поясний гаманець. Ліхтарик освітлив обличчя Маккена, відкривши очам його перуку, що з'їхала вперед і навскіс, майже на очі. Ще п'ять разів йому вистрілили в голову: двічі в лоб, двічі в потилицю й один раз у рот.

Прибула слідча група, склала схему будинку, сфотографувала місце вбивства й зібрала речові докази: шістнадцять 22-каліберних гільз і два бойові патрони 22 калібру на підлозі, а також чотири ліщинові горішки. Дерев'яне руків'я сумочки молодої жінки, знайдене в гаражі, було розтрощене кулею. Червоний «Кадилак Ельдорадо» з білим верхом, припаркований біля дальньої стіни гаража, мав спущену передню праву шину та вм'ятину на пасажирських дверцятах, де в них влучила випадкова куля.

У добудованому підвалі зі стелі зняли панелі, вирвали динаміки й зідрали зі стін дерев'яну обшивку.

Венеційське вікно у вітальні було продірявлене кулею.

Чемп і Річ залишалися там зі слідчою групою цілу ніч. Опівдні наступного дня, виснажені й розчаровані, вони повернулися до Департаменту шерифа. Найбільший, найжорстокіший випадок убивства в історії округу Франклін пануватиме над їхніми життями, доки не буде розкритий. Перш ніж викроїти кілька годин сну, їм доведеться зустрітись із пресою.

До маленького кабінету у Франклінській окружній в'язниці набилися репортери, вигукуючи запитання. Хтось спитав думки Чемпа стосовно версії, що, судячи з пострілів у голову, вбивства могли бути роботою професійного кілера.

— Можу сказати вам, панове, — відповів він, — що це не було звичайнісіньке пограбування. Це спланований злочин. Гадаю, стрілянина виникла через збройне вторгнення. Не секрет, що Мікі Маккен носив із собою великі суми грошей. Матір, вочевидь, убили першою. Потім дочекалися повернення додому Маккена. Його та дівчину Крістін Гердман підстерегли в гаражі між четвертою і п'ятою тридцять ранку в неділю дванадцятого лютого.

«Наближене до розслідування джерело» повідомило репортерам про чутки, буцімто Маккен заборгував 50 тисяч доларів гравцям із Лас-Вегаса. Інше «анонімне джерело» припускало, що в боротьбу за владу втрутився організований злочинний клан з Цинциннаті-Дейтона, щоб заволодіти клубом «Ельдорадо Мікі».

«Колумбус Сітізен-Джорнел» за 17 лютого 1978 року оприлюднив іншу версію:

«ЛЮБОВНИЙ ТРИКУТНИК: НОВА ВЕРСІЯ ПОТРІЙНОГО ВБИВСТВА»

Помічники шерифа додали новий напрямок до свого розслідування потрійного вбивства на Далекому Вест-Сайді – любовний трикутник...

Характер убивств і серії подій вказує на жорстокість, зазвичай пов'язану зі злочинами на підставі ревнощів, вважають детективи...

Власне, детективи з Департаменту шерифа розглядали два можливі любовні трикутники. Хоча молода загинула танцівниця Крістін Луїз Гердман кілька місяців прожила з Маккеном, її покинутого чоловіка Джеймса Гердмана сповістили про її смерть, допитали, а потім звільнили. Він не вважався підозрюваним.

До другого любовного трикутника входила асистентка менеджера Маккена, двадцятишестирічна Мері Френсіс Слатцер. Чемп припускав, що Мері через ревнощі до Крістін Гердман могла бути якось причетна до злочину.

Чемп знову й знову викликав Мері Слатцер на допит. І хоч як вона запевняла, що жодного стосунку до цих убивств не має, проте лишалася його головною підозрюваною, доки він не перевірів її алібі – вона була з батьком, додатковим помічником шерифа Бобом Слатцером.

У подальші тижні після потрійного вбивства детективи з Департаменту шерифа допитали сотні контактних осіб та інформаторів: колег, родичів, друзів і знайомих Мікі Маккена, з якими він спілкувався останнім часом, а також усіх відомих завсідників клубу «Ельдорадо Мікі». Мері Слатцер віддала Чемпу записник, у якому Мікі вів облік тих, хто заборгував йому гроші, і тих, хто мав на нього зуб. Чемп доручив Тоні Річу та Стіву Мартіну, а також іншим помічникам перевірити всі імена – але це нікуди не привело. Тоді списки розширили, включивши до них усіх, хто міг мати спеціальну підготовку для скоєння такого професійного вбивства: байкерів, колишніх офіцерів поліції, військових.

Коли справа проти Мері Слатцер розвалилася, Чемп залишився без жодного підозрюваного.

Доки на сцені не з'явилася Клавдія Ілейн Яско.

Удосвіта 12 березня 1978 року, рівно за місяць після потрійного вбивства, офіцери Вільям Брінкмен і Джордж Сміт із Департаменту поліції Колумбуса працювали в неробочий час охоронцями нічного клубу «Вестерн Пенкейк Гауз» у північній частині міста.

Брінкмен помітив дуже високу вродливу жінку з довгим темним волоссям, яка увійшла з чоловіком та подругою. Компанія зайняла столик неподалік від полісменів, зробила замовлення, а тоді полісмени почули, що в їхній розмові згадується Мікі Маккен.

Незабаром висока жінка встала й підійшла до них.

Брінкмену здалося, що її зелені очі стурбовані.

– Хочете знати щось про вбивства в Маккена? – спитала вона їх.

Брінкмен усміхнувся.

– Що вам про це відомо?

– Багато, – сказала жінка.

– Ну ж бо, сідайте, – запросив Сміт. – Як вас звати?

– Клавдія Яско, – відповіла вона, сідаючи поряд зі Смітом. – І в мене проблема. Я маю спекатися свого хлопця.

– Ви про того, що прийшов з вами?

– О, ні. Це просто друг. Я кажу про Боббі Новатні, чоловіка, з яким я мешкаю в одній квартирі. Він хоче мене вбити. Не могли б ви допомогти мені виїхати?

– Не думаю, – сказав Сміт. – Хіба що буде скоєно злочин.

– Ви казали щось про вбивства в Маккена? – нагадав Брінкмен.

Клавдія по-дитячому кивнула.

– Я багато про них знаю.

Швидко й чітко відповідаючи на запитання полісменів, вона розповіла їм, що розлучилася й живе під своїм дівочим прізвищем. Сказала, що наразі працює офіціанткою в «Галереї

зображень», ресторани на Гай-стрит.

– Мікі Маккен не раз приходив туди, – продовжила вона. – Раніше, коли я працювала в «Латинських кварталах», він побачив, як я танцюю, і запропонував подвоїти платню, якщо я танцюватиму в нього. Та я не стала, бо всі знають, що Мікі перетворює своїх офіціанток і танцівниць на повій.

Брінкмен спробував пригадати те, що читав про місце вбивства.

– Гаразд, Клавдіє, – сказав він, – можете пригадати щось незвичайне в будинку Маккена?

– Наприклад, про його картини?

– Так, – погодився Сміт, – що ви можете про них розповісти?

– Їх познімали зі стін.

– Навіщо ж це зробили? – спитав Брінкмен.

Жінка хитро глянула на нього.

– Ну, про це ви могли б здогадатися.

– Міг би, – погодився Брінкмен, – та краще ви мені розкажіть.

– Щоб пошукати гроші й наркотики, – відповіла вона, – бо багато хто знав, що Мікі ховає всіляке таке за картинами.

Брінкмен не пригадував, щоб у новинах щось було про зняті картини, і намагався вирішити, чи зателефонувати до Департаменту шерифа округу Франклін зараз – о четвертій ранку, – чи зачекати більш пізнього часу й поговорити з детективом, який веде розслідування. Він записав адресу Клавдії Яско.

– Гадаю, найкраще, що ви можете зробити, – порадив Сміт, – це виїхати з вашого житла й не давати своєму хлопцеві нової адреси.

– Що ж, якщо зі мною щось трапиться, хочу, щоб ви пам'ятали: його звати Роберт Реймонд Новатні, а його приятеля – Діно Константін Політіс.

Нетвердим кроком Клавдія повернулася до своїх друзів, пошепотілася з ними кілька секунд, а коли вони встали, щоб піти та оплатити свій сніданок, обернулася й помахала полісменам на прощання.

Хоча потрібне вбивство в Маккена сталося в окрузі Франклін, поза юрисдикцією Департаменту поліції Колумбуса, Брінкмен стежив за ходом справи. Він знав, що кожна новина про гучне вбивство виявляє два типи людей: психічно хворих осіб, яким не терпиться опосередковано пережити збочену насолоду від убивства, вписавши свої імена в газети, та інших, які можуть виявитися вбивцями-наслідувачами.

Спочатку Брінкмен вважав, що Клавдія Яско належить до психічно хворих і, ймовірно, не має жодного стосунку до вбивств. Та, дивлячись їй услід, він відчув невпевненість. Треба бути обережним, щоб не дозволити її красі вплинути на його судження. Він кинув погляд на високу постать, що саме виходила за двері, а тоді знову на Сміта.

– Мабуть, – сказав він, – зателефоную до Департаменту шерифа вранці.

3

Детектив Говард Чемп і його брат, детектив Дон Чемп, під'їхали до будинку 1126 на Саут-Вілсон-авеню, припаркувалися й постукали в парадні двері. Після недовгого чекання вони почули, як хтось спускається сходами, а тоді побачили чоловіка, який підозріливо дивився на них крізь дверне вікно. Він був молоджавий, із чорним волоссям, темними вусами й охайно підстриженою борідкою.

– Ми з Департаменту шерифа, – відрекомендувався Говард Чемп, – і хотіли б поговорити з кимось у будинку.

– Дайте нам щось на себе накинути, – сказав чоловік. – Ми неодягнені.

– Усе гаразд, – відповів Дон Чемп. – Зачекаємо.

Учора вранці Говард розмовляв з офіцером Брінкменом про випадок у «Вестерн Пенкейк Гаузі». Оскільки «Галерея зображень», де, зі слів Брінкмена, працювала Клавдія, була розташована лише за два квартали від Департаменту шерифа, Чемп вирішив заїхати туди ввечері.

«Галерея зображень» – ресторан з естрадою, декорований під бордель XIX століття зі стінами, забраними червоним тисненим оксамитом, і кришталевими люстрами. На офіціантках були чорні штани й жакети з паетками. На естраді йшла вистава – танцювали дві оголені жінки.

Коли Чемп назвав себе та спитав, чи можна поговорити з міс Яско, білявий менеджер

відповів, що Клавдія зайнята роботою й не зобов'язана розмовляти з ним у клубі, якщо він не має ордера. Тоді детектив вирішив відвідати Клавдію в неї вдома наступного дня. Зателефонував своєму братові Дону, також детективу, і попросив бути поряд, коли він допитуватиме її вранці.

Зараз, коли вони чекали, доки їх впустять, Говард питав себе, чи буде це черговий змарнований день.

Бородатий молодик нарешті повернувся й відімкнув двері. Він був метр вісімдесят три на зріст і худий, а вираз його обличчя був холодний і жорсткий.

— Як вас звати? — спитав Дон Чемп, коли вони увійшли.

— Роберт Реймонд Новатні. Що це все означає?

— Я знаю, що тут мешкає молода жінка на ім'я Клавдія Яско, — сказав Говард Чемп. — Ми хотіли б поставити їй кілька запитань.

Новатні махнув рукою в бік сходів, вказуючи на квартиру на другому поверсі. Вони пройшли за ним нагору, увійшли до вітальні й побачили вбоге, але чисте житло. Уздовж плінтусів стояли книги: філософія, психологія й наукова фантастика.

— Хто це все читає? — спитав Дон Чемп.

Новатні зиркнув на нього:

— Я.

Зі спальні нетвердим кроком вийшла висока жінка в білій нічній сорочці, вочевидь досі напівсонна.

— Нащо було будити мене, Боббі? — пробелькотіла вона. — У чому річ?

— Вона вранці випила ліки, перш ніж лягла спати, — пояснив Новатні. — Працює до третьої та лягає лиш о четвертій-п'ятій, і якщо не поспить годин дванадцять, то буде як зомбі.

Очі жінки були заплющені. Вона розгойдувалася, наче сп'яну, вперед-назад.

— Гей, Лавді, — сказав молодик, — тримайся, крихітко.

— Ви Клавдія Яско? — спитав Говард.

Вона кивнула, і далі не розплющуючи очей.

– Ми детективи з Департаменту шерифа й хотіли б поговорити з вами, Клавдіє. Нам потрібна ваша допомога.

Жінка насилу розтулила повіки, розплющивши очі лиш наполовину, як кішка.

– Я? Допомогти вам? Як?

– По-перше, які ви препарати вживаєте? – спитав Говард.

– Галдол і когентин. Призначені моїм лікарем. Я не купую жодних препаратів з вулиці.

– Радий це чути, – сказав Дон Чемп. – Від чого ви вживаєте ці ліки?

Клавдія, яка була зосереджена на Говарді, різко обернулася до Дона і, втративши рівновагу, прихилилася до нього.

– Упс! Вибачте... Я ще по-справжньому не прокинулася. Що ви спитали?

– Я спитав, від чого ви вживаєте ліки.

– Я маю проблеми з мисленням, іноді, – сказала вона. – Галдол – дуже сильні психотропні ліки. Знаєте, що це таке?

Дон Чемп відповів, що знає.

– Так ось, мій психіатр лікує мене від шизофренії, загального латентного типу. Знаєте, що це означає?

– Розкажіть нам, – попросив Говард.

– Це коли я то при тямі, то ні, хоча більшість часу маю зв'язок із реальністю. Споріднено з іншим типом шизофренії, але не він... У вас збентежений вигляд.

– Усе гаразд, Клавдіє – чи краще Лавді?

Вона всміхнулася й кивнула на Новатні.

– Так мене Боб кличе.

– Ну гаразд, Клавдіє. Ми хотіли б поговорити з вами та з Боббі окремо. Ви не проти? Мій брат Дон розмовлятиме з Боббі на кухні, а ми з вами можемо поговорити у вітальні.

Жінка стонула плечима й повела його за собою, похитливо рухаючи своїм високим струнким тілом. Навіть у запамороченому стані вона випромінювала сексуальність.

– Клавдіє, ви днями снідали у «Вестерн Пенкейк Гаузі» у північному Колумбусі?

– Ви про той, що в Патіо-центрі на Морз-роуд?

– Так.

Вона замислилася на мить, а тоді збентежилася:

– Яке питання?

– Ви там були?

– Так, на сніданку.

– І розмовляли з двома офіцерами колумбуської поліції?

– Я... я не пам'ятаю.

Вона широко й напружено позіхнула.

– Офіцери Брінкмен і Сміт стверджують, що ви підійшли до них і сказали, буцімто знаєте подробиці вбивства Мікі Маккена.

Вона раптом остаточно прокинулася й зі страхом зиркнула в бік кухні.

– Не можу говорити про це тут.

– Чому?

– Боббі мене вб'є. Мені кінець.

– Ви згодні були б поговорити з нами в штаб-квартирі?

– То скажіть Боббі, що забираєте мене на допит за якимось іншим обвинуваченням – подробиці чеки чи ще щось. Але заберіть мене звідси.

– Гаразд, – відповів Чемп. – Я про це подбаю.

Оскільки телефону в будинку не було, Говард пішов на кухню й велів братові скористатися рацією в машині, щоб перевірити їх обох.

– Стандартна процедура, – заспокоїв він Новатні, який починав помітно нервувати. – До речі, маєте якусь каву? Лавді спить на ходу. Може, кофеїн допоможе.

Новатні пішов до комори й дістав банку. Вкинув до чашки три з гіркою чайні ложечки розчинної кави, наповнив теплою водою з-під крана, розмішав і попростував до вітальні.

– Зачекайте на кухні, доки не повернеться мій брат, – сказав Говард. – Я сам віднесу їй каву. Хочу поставити їй ще декілька запитань.

У вітальні Говард виявив, що Клавдія задрімала, сидячи на канапі.

– Це може підбадьорити вас, – мовив він, підіймаючи їй голову й підносячи чашку до губ. – Боббі заварив добру й міцну.

Жінка розплющила очі, тупо глянула на нього й відсьорбнула. Раптом захекалася й виплюнула питво.

– Господи! Не можу пити це лайно!

Говард чув, як крокує кухнею Новатні, явно занепокоєний тим, що може збовкнути Клавдія.

– Чия це квартира? Ваша чи Боббі?

– Ми ділимо її, – відповіла вона. – Наразі я сплачую оренду й більшість рахунків, тому що він не працює. Але я сказала б, що вона належить нам обом.

– У будинку є зброя?

Довгий час вона мовчки дивилася на детектива, зважуючись, а тоді кивнула.

– Боббі тримає один ствол у спальні, один у ідальні й ще один у себе в машині. Він купив мені деррінджер[2 - Деррінджер – кишеньковий пістолет найпростішої конструкції.] на день народження, для самозахисту. Але яка користь від зброї, якщо я не здатна натиснути гачок?

– Не маєте заперечень, якщо ми обшукаємо будинок?

– Хіба вам не потрібен ордер на обшук чи щось таке?

– Так, але ви могли б дати нам дозвіл. Ви не зобов'язані, звісно...

– Я не проти. Це тому ви питали, чия ця квартира, так?

Чемп кивнув.

– Але ж Боббі теж повинен дати дозвіл, правда?

– Спитаймо його, – запропонував він, ведучи її за руку на кухню, де досі походжав Новатні. – Гей, Боббі, ви з Клавдією дасте нам із братом добровільну згоду обшукати цю квартиру? Бачте, я не маю ордеру на обшук, і ви можете відмовитися. Але я прошу вас про співпрацю.

Очі Новатні метнулися з Чемпа на Клавдію й знову на Чемпа. Він сперся на мийку, намагаючись не виказувати хвилювання.

– А що ви шукаєте?

– Лише зброю, – відповів Чемп.

Новатні зглитнув.

– Ну, якщо тільки зброю, то гаразд.

Тут повернувся Дон Чемп і відкликав свого брата вбік.

– Новатні притягувався. Дрібні порушення. На неі жодних чинних ордерів знайти не можу.

– Нічого?

– Я перевірів у Департаменті та в поліції Колумбуса. Нічого.

– Гаразд, – сказав Говард, – вони дали мені усну згоду на обшук квартири. Подивимось, що тут.

Полісмени знайшли пістолети 38 й 44 калібру, 22-каліберну рушницю й деррінджер Клавдії. Коли ж виявили трохи марихуани в спальні, Новатні стривожився, але Говард Чемп нагадав йому, що вони шукають лише зброю.

– Ми візьмемо цю зброю, просто щоб перевірити її, – сказав Дон. – Хтось повідомить вас, коли можна буде її забрати.

Тим часом Говард знову лишився з Клавдією віч-на-віч у вітальні й спитав, чи справді їй відомо щось про вбивства в Маккена.

– Я не говоритиму там, де Боббі може мене почути. Просто скажу йому, що ви забираєте

мене до штаб-квартири за відкритим ордером.

Він бачив, що жінка неабияк непокоїться, хоча час від часу широко позіхає.

– Ми можемо поїхати просто зараз? – спитала вона.

– Чому б вам не вдягнутися? – запропонував Говард. – Ми сповістили наше керівництво. Незабаром вони будуть тут, а потім ми можемо їхати.

Клавдія пішла до спальні й перебралась у чорну сукню.

– Боббі, – гукнула вона, – у них на мене ордер за підробні чеки. Я мушу поїхати з ними в центр.

Говард відчув полегшення, коли нарешті прибули капітан Гердманн (жодного стосунку до жертви Крістін Гердман) і лейтенант Дейві. З усіх, кого перевіряв Департамент, Клавдія Яско була першою, хто зізнався, що має інформацію про потрібне вбивство. І Говард хотів, щоб його керівник був присутній, коли він повезе її на допит.

– Можна мені з вами? – спитав Новатні, вочевидь стривожений думкою, що Клавдії доведеться самій розмовляти з поліцією. – Я хотів би поїхати в машині разом із нею.

– Це неможливо, – заперечив Дон Чемп. – Ми мусимо дотримуватися стандартних процедур.

– Я дзвоню адвокату.

– Уперед, дзвоніть, – сказав Говард.

Клавдія закуталась у своє коричневе пальто й пішла з помічниками шерифа, міцно стискаючи комір на свіжому березневому вітрі. Коли вони сідали в поліційне авто без номерів – Дон за кермо, а Говард із Клавдією назад, – Новатні побіг через вулицю, щоб скористатися братовим телефоном.

Щойно машина помічників шерифа, а за ними – Гердманна й Дейві з'їхали з пагорба, Клавдія відкинула голову й глибоко зітхнула.

– О Боже мій, я гадала, ми ніколи звідти не виберемось. Я навіть не хочу повертатися до тієї квартири. Можете допомогти мені переїхати?

Тепер вона говорила дуже швидко – сонливість як рукою зняло, і жінка в істеричному настрої заторохтіла про Новатні. Казала: він героїновий наркоман і, щоб підтримувати свою звичку, періодично торгує наркотиками.

– Але всі рахунки сплачую я, а він і гроша не вкладає. Усе, що заробляє, спускає собі у вену.

Чемп не хотів розпитувати її про вбивства, доки вони не дісталися до штаб-квартири. Він ще не зачитав їй прав і, хоч і знав, що натрапив на щось дуже важливе, хотів бути обережним.

– Не розумію, чому ви залишаєтеся з ним, – сказав він. – Окрім того, що ви гарна жінка, я бачу, що ви дуже розумна.

Її теплий сміх здивував полісмена.

– У тому, що стосується розуму, Боббі з вами би не погодився, – мовила вона. – Він називає мене безголовою, бо я маю психічну проблему. І вони з його дружком Діно Політісом обговорюють мене просто в моїй присутності, наче я надто дурна, щоб зрозуміти.

– Часто вони так роблять?

– О, так. А ще Боббі змушує мене робити те, чого я не хочу. Я могла б вам таке розповісти, що ніколи не повірите.

Чемп усміхнувся.

– Упевнений, я повірю в усе, що ви скажете.

Жінка незв'язно говорила всі п'ятнадцять хвилин, поки вони добиралися до центру. Він слухав, але обачно відводив її від будь-якої згадки про вбивства.

Дон Чемп під'їхав вулицею Фронт-стрит до входу в Департамент шерифа, і Говард повів жінку всередину. Гердманн і Дейві припаркувалися позаду них і пішли слідом.

Клавдія відсахнулася, дивлячись на Говарда так, наче він зрадив її.

– Це Франклінська окружна в'язниця! Я не хочу до в'язниці! – заверещала вона. – Навіщо ви привезли мене сюди? Чому мене заарештували?

– Вас не заарештовано, Клавдіє. Ви тут, тому що зголосилися надати нам певну інформацію. Департамент шерифа поверхом вище. Там ми й проведемо нашу маленьку бесіду.

Допомагаючи Клавдії зняти пальто, Говард помітив щось схоже на пляму висохлої крові на її комірці. Він вирішив нічого про це не казати. Не зараз. Спочатку він має використати всі свої навички, розвинені за роки роботи на поліграфі, щоб здобути її довіру, випробувати її пам'ять і витягнути з неї правду.

Говард вирішив, що офіс капітана Гердманна дасть більше приватності, ніж Детективне бюро, тож капітан приніс і встановив у себе на столі великий бобінний магнітофон. Дон Чемп і лейтенант Дейві пішли у своїх справах.

Коли Клавдія сіла, Говард увімкнув магнітофон і спрямував мікрофон до неї.

– Клавдіє, – почав він, – по-перше, я хочу, щоб ви добре розуміли, з ким говорите. Мене звати сержант Говард Чемп. Це – капітан Рон Гердманн. Він очолює слідчий відділ Департаменту шерифа округу Франклін. Я на нього працюю. Наразі я переважно займаюся потрійним убивством, що сталось у західній частині Колумбуса 12 лютого 1978 року або приблизно цього дня. Зараз ви сидите в Департаменті шерифа округу Франклін. Усе правильно?

– Так.

– Ви приїхали сюди добровільно, щоб поговорити з нами про цю справу?

– Я приїхала? – перепитала вона.

– Хто-небудь примушував вас їхати сюди?

– Ні.

– Ви стверджували, що маєте інформацію, яку нам варто було б знати у зв'язку з убивствами в Маккена?

– Так.

– Нічого, якщо я називатиму вас Лавді?

– Це чудово.

– Лавді, зважаючи на те, що ми говоримо про дуже серйозний злочин, закон зобов'язує

мене пояснити ваші права. Ви вмієте читати й писати?

Жінка взяла картку, яку їй подав детектив, і за його вказівкою стала читати вголос. Дійшовши до слів «Я ознайомилася з вищенаведеним положенням про свої права. Я розумію, у чому полягають мої права», вона сказала:

– Насправді я нічого не розумію. Я така збентежена й розгублена.

– Дайте мені цю картку, – мовив Чемп.

Рядок за рядком він розібрав із нею пам'ятку про права, щоразу питаючи, чи їй зрозуміло, і вона відповідала, що так. Та коли він дійшов до слів «Я розумію, у чому полягають мої права», жінка заперечила:

– Не зовсім.

– Які у вас питання щодо них? – стримуючи нетерпіння, спитав він.

– Боюся, вони дізнаються, що я на них донесла. Я хочу захисту. Хочу бути впевнена, що все, що я скажу, не обернеться проти мене.

Чемп спитав:

– Ви маєте на увазі Роберта Новатні й Діно Політиса?

– Саме так, – відповіла вона. – Я б хотіла, щоби Діно й Боббі думали, що ви дізналися про це з іншого джерела.

– Лавді, ви кажете про інший аспект розслідування як про протилежне розумінню власних прав. Щойно дізнавшись усе, що ви хочете нам розповісти, ми скажемо, як можна звести вашу участь до мінімуму – якщо це можливо. Цього я не знаю, доки не знаю всього, що ви хочете мені повідомити.

– Гаразд.

Майже годину вони розбирали все заново. Нарешті Чемп зробив паузу й повільно промовив:

– Це ваші конституційні права. Тепер ви їх розумієте?

– Так, – відказала Клавдія.

Чемп попросив її визнати цей факт, зазначивши час – 14:35 – і дату.

– Сьогодні чотирнадцяте березня, – нагадав він.

– Я не можу навіть писати, – зізналася вона. – Від цих ліків я геть ні на що не годжуся. Трете... чотирнадцяте... який зараз рік?

– Тисяча дев'ятсот сімдесят восьмий, – підказав детектив.

– Можна мені води?

– Звісно. Може, хочете філіжанку кави?

– Будь ласка. Ці ліки мають кілька шкідливих побічних ефектів. Відчуваєш зневоднення.

Поставивши кілька запитань про її минуле, Чемп зазначив, що його першочергова мета – дізнатися, що їй відомо про вбивства в Маккена.

– Ви маєте таку інформацію?

Вона сказала, що має.

– Ви знали Мікі Маккена?

– Не особисто.

– Ви знали матір Маккена?

– Так.

– Як ви з нею познайомилися?

– Мене запрошували до неї на вечерю.

– То ви бували в її домі? – у голосі Чемпа було чутно подив. – Скільки разів?

– За останні три роки я була там кожні шість місяців. Тож скільки разів це буде за три роки? Не можу навіть порахувати.

– І від кого ви отримували ці запрошення?

– Від Матінки, – відповіла вона, маючи на увазі матір Маккена.

Цієї миті до кабінету увійшов лейтенант Дейві й сів поряд із капітаном Гердманном. Чемп

попросив Клавдію описати будинок, і вона це зробила дуже точно. Сказала, що фасад був бежевий, оточений кущами й чагарниками. Одноповерховий дім – без сходів нагору. Змальовуючи кухню, вона завважила, що в ній було безліч шафок, оскільки Матінка добре куховарила.

– Отакої! Я щойно збагнула дещо про стіл! – вигукнула вона. – Там був антикварний стіл зі справжнього важкого дуба. І ще – не знаю напевне, але гадаю, що якщо вийняти стільницю з великого стола, то всередині буде повно наркотиків. Цей стіл прибрали з будинку десь за кілька тижнів до... ви кажете «потрійне вбивство», бо не знаєте про четверте тіло, так?

– Ні, я нічого не знаю про четверте тіло, – схвильовано мовив Чемп, – принаймні зараз.

– Гаразд, тож ви називаєте це потрійним убивством, – продовжила Клавдія. – Той стіл прибрали. Картини зі стін зняли.

– Розкажіть мені, – попросив Чемп, – коли ви востаннє були в цьому будинку.

– Перед днем святого Валентина. Це чотирнадцятого лютого, так? Я була там за два дні до того... У неділю було дванадцять. Ніколи не забуду дванадцятого лютого.

– Чому?

– Жартуете? Це ж тоді вбили тих чотирьох.

– Про які вбивства ви кажете?

Жінка спантеличено втупилася в детектива.

– Ми говоримо про одне й те саме?

– Ну, це я й намагаюся з'ясувати. Чому вам на думку спадає дванадцять лютого?

– Та дата... це той день, коли загинули Матінка, Мікі, Кріссі й те, інше дівча.

– Гаразд, дозвольте спитати у вас дещо. З ким ви приїздили до будинку Маккена?.. Хто був із вами?

– Новатні в «олдсмоби́лі». Він був за кермом.

– А хто ще?

– Більше нікого з нами в машині не було, але Політіс їхав слідом... у машині своєї дівчини.

Бачте, [ім'я видалене] зовсім нещодавно вийшла з державної лікарні. Що б не сказав їй зробити, вона просто зробить. І навіть не питатиме... як я. Вони користуються такими [як ми], змушують робити для них усілякі речі. А ми не усвідомлюємо, що коїмо. А потім трапляється щось подібне.

– [Вона] колись входила до будинку?

– Не думаю. Ніколи не бачила, щоб вона входила. Не думаю, що вона там бувала.

Чемп рішуче відрубав:

– А ви входили до будинку? Ну ж бо, ми говоримо про ніч, коли вбили Мікі, Матінку й Кріссі. Ви входили в дім?

– Так.

– Гаразд, що ви побачили першим, коли увійшли туди?..

– Ну, ми увійшли з чорного ходу, тож спочатку я побачила кухню.

– ...Коли ви тільки-но увійшли в дім, Мікі й Кріссі були вже там?

– Не пам'ятаю...

– Але ж Матінку ви бачили?

– О, так. Вона плакала... страшенно засмучена. Я намагалася поговорити з нею, та не могла зрозуміти ні слова з того, що вона казала...

– Що сказав їй Діно?

– Він таким саркастичним тоном наказав їй замовкнути й дав чітко зрозуміти, що не хоче більше чути ніяких ридань.

– Де це сталося?

– На кухні.

– На кухні?

– Там вона була, коли я тільки-но увійшла до будинку крізь чорний хід. Вона стояла на кухні, притулившись до шафки над мийкою, начебто трималася за голову й скаржилася на нестерпну мігрень.

– Ви були там, коли її застрелили, Лавді? Знаю, ви не хотіли бачити, як у неї стрілятимуть, але ви там були?

– Так, – прошепотіла вона.

– Хто саме стріляв у неї... хто саме натиснув на гачок?

– Діно.

Чемп засовався на стільці.

– Отже, ви кажете мені – і у вас немає жодного сумніву, – що ви бачили місіс Маккен, яку називаєте Матінкою... ви справді кажете мені, що бачили, як її застрелили, правильно?

– Мені нестерпно це визнавати.

– Ви бачили це?

– Ви мене захистите. Зі мною нічого не трапиться, адже так?

– Ми надамо вам стільки захисту, скільки потрібно, щоб відгородити від таких людей.

– Я ніколи не опинюся в такій ситуації, що змушена буду говорити на суді просто при них?

– Цього гарантувати я вам не можу, Лавді. Але відтепер ви будете повністю захищені, і якщо гадаєте, що я не маю повноважень надати вам такого роду гарантії, то я впевнений, що він [лейтенант] має...

Лейтенант Дейві нахилився вперед.

– Я саме увійшов під кінець вашого допиту... Мене цікавить «четверте тіло».

Клавдія нетерпляче пояснила:

– Розумієте, від початку планувалося, що тіла Матінки, Мікі, Кріссі та іншої дівчини, тієї повії – усі тіла будуть прибрані з будинку... і всіх їх мали кудись викинути, але зуміли позбутися лише одного з них.

– Підемо крок за кроком... – сказав Чемп, чие нетерпіння зростало від того, як безладно перестрибували відповіді Клавдії. – Ви були досить близько, щоб бачити, як убивали місіс Маккен?

– Так, за кілька кроків.

– І де це сталося? У якій частині будинку?

– На кухні.

Чемп добре знав, що матір була застрелена в проході перед каміном.

– Саме на кухні?

– Ну, вона впала, але, розумієте, вони мали прибрати всі тіла з будинку, тож тягали їх із місця на місце, перекладали їх та речі. Познімали зі стін картини. А передусім від'єднали телефон – відрізали.

– Мікі вже був удома?..

– ...Тоді він ще додому не повернувся.

– Гаразд, що робили Діно Політіс і Роберт Новатні, доки ви чекали на повернення Мікі?

– Вони говорили про гроші... про п'ятдесят штук і героїн та/або кокаїн.

– Вони очікували знайти в Мікі п'ятдесят тисяч доларів?

Вона кивнула.

– Знали, що вони в нього є.

– Звідки знали?

– Є ще один Мікі, мулат. Він знав напевне...

– Скільки людей брали в цьому участь?

– У Кріссі стріляли одразу двоє. Один влучив їй у горло. І сюди, у голову збоку. Це було гидко.

– Ви бачили, як у неї стріляли?

– Бачила й відверталася, і це тривало далі, а я відверталася. І знала, що мій розум не працює... не пам'ятаю... бо все це так перемішалось у моїй голові...

– Гаразд, що робив Мікі, доки стріляли в Кріссі? Де він був?

– Гадаю, він був надворі, на під'їзній доріжці або на вулиці...

Чемп бачив тіло Маккена в гаражі між «кадилаком» і стіною.

– Ви впевнені, що не плутаєте?

– Я дуже заплуталася. Намагаюся розібратись. Не знаю навіть, де була я під час усього цього. А намагаюся пригадати, де були Боббі, Діно та інший Мікі, Мікі-Муллат, і ті інші люди...

Чемп злився. Деякі подробиці того, що зараз розповідала Клавдія, могли бути відомі лише тим, хто побував на місці злочину. Інше відрізнялося – наче вона змішувала факти й домисли. Він спитав її про тіло Крістін Гердман після смерті.

– Ви про те, що її роззули? – перепитала Клавдія.

– Ви бачили, як її роззули?

– З неї зняли чоботи через героїн чи кокаїн, але... Не знаю, може, вона носила наркотики в чоботах, а вони хотіли дозу, от і зняли...

– Добре, – зітхнув Чемп. – Повернімося назад. Хто стріляв у Кріссі?

– Я не впевнена. Це був не Діно, але це був і не Боббі. Це був не Мікі-Муллат. Це був інший чоловік, імені якого я не знаю. І не знаю навіть, чи впізнала б його обличчя, якби побачила.

– Де вбили Кріссі, Лавді? Ви там були. Ви знаєте, де її вбили.

– Постійно пригадую спальню.

– Її вбили не в спальні, – заперечив Чемп.

– Але в спальні відбулася розмова, після якої її застрелили.

– Ви знаєте, скільки разів у неї стріляли?

– У Кріссі? Багато разів, – сказала вона. – У горло. У відкритий рот. Безліч куль влучили в її голову. Але її серце – досі пам'ятаю її груди: буквально було видно, як вони підіймаються й опадають, – а її серце качає кров, ціла калюжа крові, отака... бо ще більше крові юшило з голови й рота.

Голос Чемпа пожорсткішав:

– Скажу вам дещо. Я вам не вірю.

Клавдія ахнула:

– Чому ні?

– Просто не вірю. Я дещо про це знаю. Я один із тих полісменів, які першими прибули на місце злочину, і я не вірю тому, що ви кажете.

– Якщо я кажу вам якусь неправду, то це не навмисна брехня чи ще щось, – прохрипіла жінка.

Якусь мить Чемп роздивлявся її, а тоді спитав, чи може вона показати положення тіла Кріссі на підлозі.

Клавдія лягла, витягнулася, розкинула руки й ноги – і зробила все правильно. Але не змогла сказати, які ще предмети зняли з тіла Кріссі, і не пригадувала також, у якій кімнаті лежало її тіло. Зрештою, під тиском, вона відповіла, що Кріссі померла у вітальні.

– Я так гадаю, – додала вона.

– Якщо ви там були, вам не треба гадати. Може, ви дійшли до такого моменту... коли вам страшно мені щось розповісти?

– Так, – прошепотіла вона, – і я починаю брехати.

– Я не хочу, щоб ви брехали.

– Я брешу. Я була повністю чесна з вами до цього моменту, а потім просто почала брехати.

– Гаразд. А зараз не хочете почати говорити мені правду?

– Ні.

– Чому ви не хочете почати говорити мені правду?

Клавдія відповіла зі щирою наполегливістю:

– Ну, є деякі речі, які можуть знати лише ті, хто був присутній. Адже так?... І шляхом виключення Новатні й Політіс зметикують, що це була я.

Чемп нагадав жінці, що обіцяв захистити її й відмовляв повертатися жити з Новатні. Департамент, казав він, організує захист, але їй доведеться починати бути чесною з ним.

Потім Клавдія описала, що бачила ліщинові горішки на підлозі, червону адресну книжку Кріссі, одяг, який мали жертви, і в якому він був безладі. Усе правильно. Та коли Чемп спитав її про розташування тіл, його вона вказала хибно. Тоді детектив змусив її заново описати місця злочинів і спитав, де вона була, коли вбили Кріссі.

– Я намагаюсь уявити себе деінде, але не можу... просто порожньо... я не мала зв'язку з реальністю.

Чемп заговорив тоном суворого, проте співчутливого батька:

– Лавді, ви можете вийти сьогодні звідси – а ви ж іще молода, дуже приваблива молода леді, – ви можете вийти сьогодні звідси й жити з цим решту свого життя?

Клавдія була на межі сліз.

– Якщо когось засудять через те, що я скажу, для мене це буде як скоїти самогубство.

Детектив почав заново розпитувати про вбивства, щоразу тиснучи на неї, доки вона не пригадала одної подробиці. Нарешті, за вісім годин допиту, коли він укотре спитав її, хто тримав зброю, з якої вбили Крістін, Клавдія сказала:

– Я буду цілком чесною з вами, але мені доведеться це показати.

– Робіть усе, що хочете, доки кажете мені правду й нічого, крім правди.

– Кажу вам правду й нічого, крім правди. Пістолет був у моїй руці, у моїй лівій руці – я шульга, – і на ту мить я не мала сили... мій палець... мій палець був недостатньо сильним, щоб натиснути гачок. Боббі обійняв мене, чи якось так, і поклав руку поверх моєї руки та... – вона видала звук, що означав постріл із пістолета, – і це була правда.

Чемп змусив її описати смерть Мікі Маккена.

– Хто стріляв?

– Боббі.

– І ще хто?

– Я допомагала тримати пістолет, – відповіла вона, – так само, як із Кріссі. Мій палець був на гачку, але я не натискала на нього, тож Боббі поклав свій палець поверх мого

й відтягнув гачок назад.

Коли пішла вже майже дев'ята година допиту, детектив нарешті сказав:

– Гаразд, гадаю, ви втомилися, Лавді, і наразі ми маємо зупинити допит. Ви розповіли мені повну й цілковиту правду про все?

Клавдія нервово засміялася.

– ...Мені справді важко давати вам правдиві відповіді.

– Я можу це зрозуміти.

– На початку я збрехала щодо всіх тіл до єдиного.

– Це тому, що ви були близько до тіл, адже так?..

– Я забрала життя з тих тіл, хіба не розумієте?

– Розумію.

Була десята тридцять вечора, допит наближався до кінця. Чемп розпорядився, щоб його нову головну підозрювану відвезли до готелю «Рамада-Північ» і щоб із нею в номері залишили помічницю шерифа, а на дверях – помічника-чоловіка.

– Я в чомусь неналежно повадився з вами? – спитав Чемп.

– Ні-ні-ні. Зовсім ні, – запевнила вона. – Ви були дуже милі... дуже чемні... дуже добрі.

5

Наступного ранку капітан Гердманн зателефонував до прокуратури округу Франклін і попросив, щоби хтось під'їхав і проконсультував їх. Заступник окружного прокурора Джеймс О'Грейді зайшов, прочитав справу й уважно прослухав плівки із зізнанням, прокручуючи окремі уривки знов і знов.

– Ви взяли Новатні й Політіса? – спитав О'Грейді в детектива Чемпа.

– Ще ні. Я відрядив помічників на їхні пошуки, але поки що ми їх не знайшли.

– Тут достатньо, щоб передати до суду присяжних, – сказав О'Грейді. – Ви маєте обґрунтовану підставу для арешту жінки. Але скажу вам от що: я не висуну проти неї обвинувачення, доки ці двоє теж не опиняться під вартою.

О третій дня Клавдію привезли з готелю «Рамада-Північ» назад до Департаменту шерифа, і Чемп з О'Грейді знову допитали її. Чоловіків непокоїли суперечності в її зізнанні. Вона точно описала будинок і поранення жертв, але її твердження про розташування тіл не збігалися з фактами. Вона правильно пам'ятала положення садового трактора в гаражі, але називала червоний «кадилак» Мікі «маленькою іномаркою». І хоча тіло Мікі знайшли в гаражі, вона казала, що його застрелили поза будинком, у снігу. Раптом вона згадала, що в кухонній мийці стояла синя миска з недоїденою вівсянкою. Оскільки ніхто не пригадував, що бачив таке, Чемп відрядив помічника до будинку Маккена перевірити це.

За кілька хвилин йому передали записку, що адвокат Лью Дай іде поговорити з Клавдією. Коли Чемп показав цю записку їй, жінка похитала головою.

– Він адвокат Боббі. Не хочу його бачити. Не хочу з ним говорити.

– Гаразд, – сказав Чемп. – Ви не зобов'язані, якщо не хочете.

Чемп знав, що Лью Дай – адвокат із кримінальних справ з широкою клієнтурою в середовищі наркодилерів, повій і сутенерів (практика, яку сам Дай називав «адвокатурою для бідних»). Його машину, чорний із золотом «роллс-ройс» з номерними табличками «ЛЬЮ ДАЙ», частенько можна було зустріти у Джерман-Вілліджі, районі Колумбуса, недалеко від в'язниці.

Говард Чемп не любив його й не довіряв йому.

6

Лью Дай розмашистими кроками перетнув дворик між залом суду та в'язницею, прямуючи до офісу шерифа. Він був метр сімдесят сім на зріст, міцно збудований, із білявим волоссям, зачесаним хвилею на чоло, щоб прикрити залисини. Його блідо-блакитні очі були вузько посажені, а вираз обличчя – постійно насуплений.

Боббі Новатні зателефонував йому невдовзі після того, як Клавдію забрали на допит.

– Відбувається щось підозріле, – зізнався Боббі. – Не знаєш, що вона може наговорити

Чемпу, а Клавдія ж із тих жінок, кого можна підбити сказати або вчинити що завгодно.

Боббі мав рацію. Ті кілька разів, коли Дай бачив Клавдію, у нього склалось те саме враження – вона була надзвичайно піддатлива до впливу.

– Перевір, чи її заарештували й звинуватили в чомусь, – попросив Боббі, – і внеси заставу, якщо зможеш.

Дай запевнив, що зробить усе можливе. Він багато років представляв інтереси родини Новатні й добре їх знав. Батько Боббі, чиї предки емігрували з Богемії ще до початку століття, поселився з дружиною Мері в суворому депресивному районі в Колумбусі, прозваному Днище. Після того як вона народила йому Боббі, Кріса, Енді й маленьку Марлін, він помер, і Мері Новатні виховувала дітей у гордій самоті. Відколи не стало батька, Боббі – тямущий юний самоук, який відчував, що більше нічого не навчиться в школі – постійно мав проблеми з поліцією Колумбуса через бійки, пиятику та дрібні крадіжки.

Лью Дай зробив дюжину дзвінків, намагаючись розшукати Клавдію, але помічники шерифа, включно з Говардом Чемпом, заперечували затримання Клавдії й те, що знають її місцеперебування. Дзвінки до прокуратури, до генерального прокурора й до в'язниці мали той самий результат. Дай відчував, що всі просто чинять йому опір.

Це його не зупинило. До того як стати адвокатом захисту, він був прокурором, а перед тим вивчав психологію. Він назавжди взяв за правило знати людей, з якими доводиться працювати: хто їм подобається, чим вони снідають, де випивають і з ким сплять. Усе про всіх. І, озброєний такою інформацією, він став експертом у перемовинах із правосуддям.

Цього ранку від одного зі своїх інформаторів він дізнався, що Клавдію ніч протримали в готелі «Рамада-Північ» і тільки-но повернули до офісу шерифа.

Попри слова Чемпа про те, що Клавдія не хоче з ним розмовляти, Дай знав, що вона як дитина, тож передумає, щойно його побачить.

Увійшовши до офісу Детективного бюро, він помітив її за одним із робочих столів. У минулому, бачивши Клавдію разом із Новатні на судових слуханнях, Дай зауважив її холодний відсторонений погляд. Її обличчя навіювало думки про дівчат з обкладинок глянцевого журналу. Зараз, схвильована, з опухлими щоками, блідим обличчям і почервонілими очима, та ще й здригаючись усім своїм рослим тілом, вона все одно мала ту саму ауру сексуальності.

Клавдія підхопилася на ноги й підбігла до нього.

– Допоможи мені, Лью, – схлипнула вона. – Мені недобре. У мене голова не в порядку.

Дай попросив дозволу поговорити з нею наодинці, і їм дали змогу скористатися кабінетом капітана Гердманна.

– Чому ти не хотіла мене бачити? – спитав він, коли вони залишилися вдвох.

– Я так заплуталася, – пробелькотіла жінка. – Не знаю, що відбувається.

Дай повірив їй, але також запідозрив, що зараз, у стані паніки, Клавдія погоджується з усім, хто їй що не казав. У своїй наївності вона повірила б, що помічники шерифа намагаються їй допомогти. Побачивши знайомого, вона зробила оберт на 180 градусів і тепер линула до нього по захист.

– Хочеш, щоб я представляв твої інтереси?

– Так. Так. Я тебе знаю. Я довіряю тобі.

– Зі слів декотрих полісменів я розумію, що ти їм про щось говорила.

– Я розповіла їм, що Боббі погрожував мене вбити, і...

– Гей, не треба вдаватися в деталі. У цих кабінетах не мало би бути жучків, але я чув, що розмови адвокатів із клієнтами записуються.

– Що ж мені робити?

– Відтепер тримай рота на замку. Не говори ні з ким, окрім мене. Боббі телефонував мені вчора, після того як тебе забрали. Він сам не свій від тривоги.

Коли Дай відвів її до приймальної, Чемп розповів йому про зізнання, яке вона підписала, і про ордери, які зараз готують на її арешт, а також на арешт Роберта Новатні й Діно Політіса за обвинуваченням у незаконному проникненні, пограбуванні та вбивстві за обтяжувальних обставин.

– Ви робите помилку, – мовив Дай. – Ця жінка ніколи нікого не вбивала.

Чемп знизав плечима.

– О'Грейді каже, що ми маємо достатньо для суду присяжних.

Дай добре знав бувалоного головного прокурора О'Грейді, адже не раз стикався з ним у суді. Він знизав плечима й кивнув Чемпу:

– Ти даєш усі підстави для позову, Говарде.

– Можливо, але ми маємо обґрунтовану підозру.

Чемп обернувся до жінки й сказав:

– Клавдіє Яско, мені шкода, але вас заарештовано.

Її очі розширилися, і вона скрикнула:

– Заарештовано? Про що ви кажете? Коли ви привезли мене сюди, ви казали, що я не під арештом!

– Тоді ви не були під арештом, Клавдіє. Але зараз – під арештом.

Вона почала плакати й тремтіти, чіпляючись за руку Лью Дая в пошуку підтримки.

– Чому я під арештом? За що?

– За вбивство трьох людей, – відповів Чемп.

– Я нікого не вбивала! Богом клянусь, я не вбивця, – кричала Клавдія, поки детектив надягав наручники на її зап'ястки.

Задзвонив телефон. Чемп відповів, секунду послухав і, кивнувши, поклав слухавку.

– Це був помічник, якого я відрядив до будинку Маккена, – повідомив він. – Ви мали цілковиту рацію, Клавдіє. Синя миска з вівсянкою саме там, де ви казали, у кухонній мийці.

Дай пішов слідом за помічницею шерифа, яка повела Клавдію з офісу задніми сходами вниз, вузьким коридором з камерами спостереження, крізь заграбований сходовий колодязь і повз в'язницю. Помічниця вивела Клавдію крізь вихід на Фронт-стрит і посадила до поліційного фургона. Дай теж сів у фургон, узяв Клавдію за руку й спробував її заспокоїти, доки вони їхали на південь від Колумбуса до жіночої виправної установи.

– Я витягну тебе звідти за два тижні, – пообіцяв він. – Я доб'юся, щоб твій протокол вилучили, і буде так, наче цього ніколи не траплялося.

Раптом вона всміхнулася.

– Ніколи не думала, що отримаю таку велику роль.

Клавдія притулилася головою до стінки фургона.

– Завжди сподівалася на головну роль. Я вже грала раніше – дрібні ролі в кількох екзотичних фільмах, та як головна героїня у драмі про вбивство я б стала зіркою.

Дай витріщився на неї.

– Гадаєш, це ти в кіно знімаєшся?

Вона грайливо плеснула його по руці.

– Ой, ну ж бо, Лью. Ти ж бачив оті камери у в'язничному коридорі й телекамери надворі. Я лише сподіваюся, що отримаю добрий контракт із купою грошей, адже акторство – важка праця.

За двадцять хвилин поліцейний фургон під'їхав до жіночої в'язниці – одноповерхової будівлі, обнесеної колючим дротом. Наглядачка провела її всередину, і ґратчасті двері в дальньому кінці коридору розчахнулися, впускаючи жінку.

– Тримайся там, Клавдіє, – Дай помахав на прощання. – Вранці я буду в суді й подам клопотання, щоб твоє зізнання вилучили. Побачимося завтра.

Коли двері в'язниці з ляскотом зачинилися в неї за спиною, Клавдія спитала наглядачку, який сьогодні день.

– Середа.

– Тобто який день місяця? Я знаю, що зараз 1978-й.

– П'ятнадцяте березня, – сказала наглядачка, знімаючи з неї наручники.

Клавдія всміхнулася.

– Я передчувала це. Події трапляються зі мною близько Березневих ід[3 - Березневі іди – за давньоримським календарем 15 березня. Ця дата здобула популярність в історії, оскільки саме цього дня в 44 р. до Р.Х. було вбито Юлія Цезаря.].

Після того як її сфотографували й узяли відбитки пальців, Клавдії видали в'язничну уніформу з темно-синіх штанів, кросівок і білої сорочки з чорнильними літерами поверх кишені: К. ЯСКО. Помітивши ще більше телекамер на стінах, вона всміхнулася й з усіх сил спробувала продемонструвати гру, гідну «Оскара».

Наглядачка забрала її персні та шпильки з волосся, залишивши його вільно звисати до стегон. Клавдію помістили до першої з шести камер утримання зі сталевую койкою, раковиною та унітазом. Її камера, розташована навпроти контрольного центру, дозволяла жінці бачити ряд моніторів та об'єктиви, наведені на неї. Вона засміялася й помахала рукою.

Бачила б її зараз мати...

Розділ другий

1

Марта Яско дізналася, що сталося із її донькою, коли за п'ять хвилин до одинадцятигодинного випуску новин зателефонував Боббі Новатні й повідомив, що Клавдію заарештували та, ймовірно, покажуть по телебаченню.

Марта подумала, що він жартує, але який же дивний жарт! Вона була заскочена його дзвінком, адже два тижні тому в телефонній розмові Клавдія зізналася їй, що хоче піти від Боббі. Марта гадала, що донька так і зробила. Хоча Марта вважала Боббі яскравим, начитаним молодиком, він їй ніколи не подобався. Вона знала, що він часто мав проблеми з законом, і стривожилася, дізнавшись, що він торгує наркотиками.

Коли вийшли новини, Марта і її п'ятнадцятирічна донька Ненсі побачили, приголомшені, як Клавдія в наручниках, у джинсах і джинсовій куртці всміхається й махає на камери.

Коли диктор повідомив, що Клавдію заарештували за потрійне вбивство та що двох можливих спільників невдовзі затримують, Марта закричала:

– Що вони верзуть? Збожеволіли?

Ненсі плакала:

– Клавдія... це неможливо. Вона ніколи нікому б не нашкодила.

На нетривких ногах Марта підвелася з крісла й зі стогоном стала походжати туди-сюди.

– Треба щось робити. Що ми можемо? Кому телефонувати? Нам потрібен адвокат. Кого нам знайти? Зателефонуй комусь і скажи їм, що все це жахлива помилка.

Ненсі боялася, що в матері станеться серцевий напад.

– Знаю! – схлипнула вона. – Зателефоную татові. Він скаже нам, що робити.

Вона підбігла до телефону. Сльози туманили їй очі, коли вона набирала номер Департаменту поліції Колумбуса. Тато знатиме. Тато допоможе.

Детектив-сержант Білл «Тато» Стекмен був не її рідним батьком, а батьком однієї з її шкільних подруг. Відколи батьки Ненсі розлучилися – майже дев'ять років тому, – вона проводила стільки часу в будинку Стекменів, що вважала їх за другу родину.

Зараз, дізнавшись, що її сестру заарештували за вбивство, Ненсі, ясна річ, звернулася до Білла Стекмена по допомогу. Телефоністка у Центральному поліцейському відділку з'єднала її з Детективним бюро, відділом убивств, і коли Стекмен відповів своїм глибоким, заспокійливим голосом, вона розповіла йому все, що вони з матір'ю почули в новинах.

– Можеш допомогти Клавдії, татові? Вона не могла скоїти того, про що вони кажуть. У неї були проблеми з психікою, але вона й мухи не скривдить. Що нам робити? Куди нам...

– Опануй себе, Ненсі. Ти маєш себе контролювати. Я зроблю все, що зможу. Дай-но поговорити з твоєю матір'ю.

Марта взяла телефон, продовжуючи схлипувати, і Стекмен заговорив м'яким, обнадійливим тоном, хоч і попереджав, що може зробити не так уже й багато.

– Я не можу втручатися в розслідування шерифа Беркемера. Округ Франклін не входить до моєї юрисдикції.

– О Господи...

– Але зараз, постривайте. Я поговорю з кимось зі знайомих детективів в офісі шерифа. Подбаю, щоб вони знали про її історію психічної хвороби...

– О, благослови вас Боже, Білле.

– Дечим ви таки можете зарадити, Марто. Коли побачитесь із Клавдією в жіночій в'язниці, ви можете поставити їй кілька ключових запитань стосовно всієї цієї справи.

– Так... так, звісно. Лише хвилинку, я візьму олівець.

Стекмен повільно продиктував їй список запитань, призначених прояснити й обґрунтувати знання Клавдії щодо подробиць злочину.

2

Наступного дня, сидючи поряд із Клавдією на попередньому слуханні в муніципальному суді, Лью Дай помітив збентежений вираз її обличчя, коли час від часу вона із сором'язливою усмішкою роззиралася в людній залі. Очевидно було, що жінка не здатна слідувати за тим, що відбувається.

Дай відчув, що нова клієнтка завдасть йому проблем.

Вона мала неймовірну здатність морочити людям голови. Адвокат виявив, що для розуміння того, куди хилить Клавдія, треба вислухати її, відійти – а потім ретельно проаналізувати те, що вона сказала. З нею він змушений був робити більше нотаток, ніж зазвичай, адже доводилося знову й знову переглядати їх, щоб знайти якийсь сенс у тих розповідях.

Дай заявив, що Клавдія не визнає себе винною, а також подав клопотання про вилучення її 158-сторінкового зізнання Говарду Чемпу на підставі того, що воно було отримане під тиском і що, як людина психічно хвора, вона не компетентна відмовлятися від своїх конституційних прав. Судовий слідчий підтвердив судді Річарду Ферреллу, що історія психічної хвороби Клавдії розпочалась у віці чотирнадцяти років, що зараз вона перебуває на медикаментозному лікуванні й наразі кваліфікується Департаментом психічного здоров'я Огайо як стовідсотково недієздатна.

Генеральна прокуратура на доводи Дая заперечила твердженням Чемпа, що Клавдія поводитись цілком раціонально, коли описувала подробиці вбивств у Маккена, які ніколи не потрапляли до преси, подробиці, які міг знати лише той, хто був на місці вбивства. Вона добровільно, наполягав Чемп, свідомо й без примусу підписала зізнання, що брала участь у жорстокому потрійному вбивстві.

Прокурори повідомили суддю Феррелла, що наступного вівторка мають намір надати докази суду присяжних.

Суддя Феррелл прийняв на розгляд клопотання Дая й призначив заставу за Клавдію в розмірі 150 тисяч доларів за кожну з жертв – разом 450 тисяч.

Коли Клавдію виводили із зали суду, вона знову весело розсміялася й помахала скутими руками. Її гарний настрій збентежив репортерів і телевізійних коментаторів, тому згодом вони засипали помічників шерифа запитаннями.

Попри те, що Говард Чемп їздив до неї додому, привіз її на допит і ніч протримав під охороною в motelі, Чемп розповів пресі, що о дев'ятій годині минулого вечора Клавдія увійшла до Департаменту шерифа й здалася детективам сама.

3

Коли детектив Тоні Річ дізнався, що Клавдія Яско заявила на Діно Константіна Політіса як на співучасника вбивств у Маккена і що тепер шериф Беркемер хоче затримати його, він засмутився. Він докладно допитав Політіса стосовно цих вбивств лише два тижні тому.

Політіс був відомим крутим хлопцем із західної частини міста, і Річ знав, що в минулому він частенько відвідував клуб «Ельдорадо Мікі» і навіть мав кілька сутичок із Маккеном. Тоді він вирішив, що тридцятиоднорічний гевал – добрий підозрюваний, і заарештував його за збройне пограбування за обтяжувальних обставин. Тепер Річ був розчарований, оскільки Політіса двічі заарештовували й двічі звільняли за останні два тижні.

Він вирішив детальніше ознайомитися з подробицями.

24 лютого, за неповні два тижні після вбивств у Маккена, офіцер Г. Голдзберрі заарештував Діно о 3:20 ночі в супермаркеті «Крогера» на Вест-Брод-стрит, 515. Продавець, Даглас Стормент, помітив нервозність Діно біля каси. Коли Політіс, сплативши за банку часникового порошку, потягнувся по решту, з відкритого рукава його джинсової куртки випала на прилавок ягняча відбивна. Тоді, заметушившись, Політіс дістав з іншого рукава другу відбивну й запропонував сплатити за них. Оскільки в правилах «Крогера» було заявляти про кожен випадок магазинної крадіжки, Стормент зателефонував до Департаменту шерифа.

Голдзберрі повідомив у звіті, що на час його прибуття в супермаркет Політіса відвели до офісу охорони на другому поверсі. Доки Політіс совався на стільці, Голдзберрі зауважив, що на підлозі за ногою підозрюваного лежить маленький пістолет. Встаючи, той делікатно штовхнув пістолет під стіл.

Оскільки Голдзберрі ніяк не міг довести, що зброя належить Політісу, він заарештував його за крадіжку ягнячих відбивних. Після того як на підозрюваного надягли наручники й посадили до поліційного авто, Голдзберрі повернувся до крамниці й конфіскував

пістолет – синю 25-каліберну напівавтоматичну «Беретту», заряджену пістолетною обоймою, у якій було дев'ять куль.

Політіс зумів переконати суддю, що він відповідальний громадянин і має власну сайдингову справу, вантажівку й інструменти. Оскільки обвинуваченням було лише «адміністративне порушення першого ступеня», йому наказали з'явитися до суду 6 березня й звільнили під внесену ним заставу.

28 лютого, чотири дні по тому, Політіс прийшов до Детективного бюро округу Франклін, щоб повідомити, що його 25-каліберну «Беретту» вкрали. Так він визнав себе власником «Беретти», і цього вистачило Річу, щоб змінити обвинувачення в крадіжці ягнячих відбивних з адміністративного правопорушення на «пограбування за обтяжувальних обставин з носінням прихованої зброї». Він заарештував Політіса на місці.

Не лише крадіжка відбивних змусила Річа допитати Політіса щодо потрібних убивств. У 1969 році Політіс застрелив людину в барі в західному Колумбусі й був притягнутий до суду за вбивство другого ступеня. Вердиктом присяжних був «самозахист», тож його виправдали.

Розпитуючи Політіса про пістолет, який той мав при собі, коли вкрав відбивні, Річ порушив тему потрібного вбивства, як робив з усіма допитуваними. Політіс визнав, що багато років був знайомий з Мікі Маккеном, що сварився з ним і що тричі мав побачення з танцівницею гоу-гоу Крістін Гердман.

Тоді Річ і побачив у Політісі підозрюваного, ще за два тижні до того, як Клавдія Яско зізналася й виказала його. Тепер Річ ледве приховував роздратування. Тиждень тому, 8 березня, суддя Муніципального суду відкинув обвинувачення у «збройному пограбуванні», оскільки серед свідків обвинувачення фактично не було жодної цивільної особи, яка засвідчила б, що Політіс мав при собі зброю, коли крав дві ягнячі відбивні.

Наказом шерифа Беркемера було знайти Діно Політіса й привезти його, але обережно – найпевніше він озброєний і небезпечний.

Розділ третій

Коли за тиждень після арешту Клавдії Марта Яско відвідала жіночу виправну установу, вона зауважила, що зовні ця будівля має звичайний вигляд – якщо не зважати на огорожу з колючого дроту.

Однак умови для відвідувань тут були жахливі. Уздовж лівої стіни коридору чотири металеві кабінки з вузькими карнизами й телефонами були схожі на відкриті телефонні будки. Крізь прямокутний розріз шестидюймового віконця на рівні її очей Марта могла лише частково бачити доньчине обличчя, коли їй дозволили увійти до кабінки, замкнувши двері з протилежного боку. Обом треба було стояти, щоб дивитись одна одній у вічі, і спілкуватися телефоном.

Незабаром після приїзду Марти Донна Зег, рудоволоса наглядка, привела усмінену Клавдію в зону відвідувань, завела до кабінки й замкнула за нею ґрати.

– Ти чому засмучена, мамо? Нема про що турбуватися. Це найфантастичніша можливість, яка в мене була. Ти ніколи не вірила, що я стану справжньою акторкою, а тепер сама бачиш, що в мене головна роль.

– Про що ти кажеш?

– Хіба не розумієш, що все це кіно? Ми знімаємо фільм про жорстоке потрійне вбивство, – вона вказала на телевізійний монітор позаду неї. – Поглянь, камери всюди навколо нас.

Так завжди бувало з Клавдією. Дитиною вона брала кілька деталей з реальності й переплітала їх із вигадками. Дівчина завжди мріяла бути акторкою. Роками Марта хвилювалася через цю звичку Клавдії, але зараз була вдячна їй вмінню обертати реальність в'язниці на світ власних фантазій.

– Ми телефонували татові Стекмену, – повідомила Марта, – і він дещо для нас перевірить. Він особисто зацікавлений у твоїй справі. Татко запропонував кілька запитань. Зосередьмося на них на хвилину.

Клавдія охоче кивнула.

Марта дістала з сумочки папірець і прочитала вголос:

– Перш ніж тебе затримали для допиту, чи хто-небудь із Департаменту шерифа просив тебе поспитати інформацію для них на вулиці?

Клавдія похитала головою.

– Ніколи.

– Ти була на місці вбивства – на Онгаро-драйв?

– Ні, мамо, я ніколи там не була.

– Тоді чому тобі відомі різні подробиці? Як ти дізналася, що було в будинку і як саме сталися вбивства?

Клавдія приклала пальці до губ і заплющила очі, ніби намагаючись згадати.

– Я чула про них від Діно. Чула, як він розповідає Боббі, що коли його взяли за пограбування через два тижні після вбивств, детектив Тоні Річ допитував його у справі Маккена, і так він чимало довідався про місце вбивства і про те, як усе було. Так я й дізналася.

Марта відчула величезне полегшення. Це все пояснювало. Як завжди бувало з Клавдією, хтось надав їй кілька деталей, а вона вигадала з них цілу історію – із собою в центрі подій.

– Боббі причетний до вбивств?

– Ні! – заперечила Клавдія. – Боббі не має до них жодного стосунку.

– Ти маєш якийсь спосіб довести, що не була там уранці тієї неділі? Хіба ти зазвичай не ходиш кудись снідати після роботи?

Клавдія ляснула себе долонею по скроні.

– Так! Так! Тепер, коли ти про це сказала, я згадала. Гадаю, я ходила з Ленні Вайтом і ще кимось... з нами була якась дівчина... точно, Джинджер, яка працює зі мною в «Галереї зображень».

– Хто такий Ленні Вайт?

– О, він чудовий хлопець. Ми вже кілька місяців як знайомі. Має власну вантажівку й працює далекобійником – здебільшого свиней перевозить. Дівчата в «Галереї зображень» кличуть його Свинарем. Ленні приходить до «Галереї зображень», коли буває в місті, і веде мене снідати, а часом підвозить додому. Ми ходили снідати після роботи.

– Чудово – двоє свідків твого алібі. Усе буде гаразд, Клавдіє.

– Це я й кажу, мамо. На фільм чекає дивовижний успіх. Я прославлюся.

Покинувши жіночу виправну установу, Марта Яско зателефонувала до Детективного бюро Біллу Стекмену й переказала відповіді Клавдії на його запитання.

– Я не можу втручатися, Марто, – сказав він після того, як вони трохи поговорили, – але зроблю все, що зумію.

Пізніше Стекмен зателефонував детективу з Департаменту шерифа Стіву Мартіну. Один із його людей добре знав Мартіна й схвально про нього відгукувався. Стекмен відчував, що той зрозуміє: він не пхає носа на чужу територію.

– Слухай, Стіве, щодо справи Маккена, – почав він. – Не хочу лізти не в своє діло й не питаю жодної інформації. Просто гадаю, що твоїм хлопцях слід знати: у ваших руках дуже нестабільна особа.

2

17 березня «Колумбус Сітізен-Джорнел» опублікував статтю.

ШЕРИФИ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ ДРУГОГО ПІДОЗРЮВАНОГО У ВЕСТ-САЙДСЬКОМУ ПОТРІЙНОМУ ВБИВСТВІ

У четвер детективи Департаменту шерифа вели пошук другого підозрюваного у вбивстві трьох осіб 12 лютого на Далекому Вест-Сайді.

Клавдія Яско... була заарештована в середу ввечері й звинувачена в трьох випадках убивства за обтяжувальних обставин...

Сержант Говард Чемп із Департаменту шерифа стверджує, що міс Яско зв'язалася з детективами у вівторок приблизно о першій дня та надала подробиці вбивств, відомі лише тому, хто був присутній під час їхнього скоєння...

Коли жінка зізналася, що боїться бути вбитою, якщо повернеться додому, детективи взяли її під варту з метою захисту...

Чемп не надав інформації про можливий зв'язок між міс Яско, підозрюваній у співучасті, і жертвами вбивств.

Міс Яско з чотирнадцяти років перебуває на психіатричному лікуванні, але поводитись «цілком раціонально», коли розмовляла з детективами, каже Чемп.

Три дні по тому було видано наказ заарештувати Політіса на трейлерній стоянці, де він мешкав зі своєю дівчиною. О 4:10 ранку п'ятеро помічників шерифа, включно з офіцером Голдзберрі, Тоні Річем і Говардом Чемпом, постукали й назвалися. Коли дівчина Політіса, Ельсі Мей Бенсон, відчинила двері, вони показали їй ордер на арешт Політіса.

Дівчина вказала на кімнату, де він спав, і всі п'ятеро полісменів з пістолетами наготові увійшли до кімнати, розбудили Політіса й оголосили, що його заарештовано за вбивства Крістін Гердман, місіс Дороті Маккен і Мікі Маккена.

Політіс, ошелешений і злий, горлав, що не має жодного стосунку до чийогось убивства, що це все клята помилка і вони заарештовують не того.

— Не дозволяй їм нищпорити в моєму домі! — кричав він Ельсі Мей, коли на нього надягали наручники й виводили до поліційної автівки. — Не хочу бачити їх тут!

Політіса відвезли до окружної в'язниці, прийняли й оформили о 4:30 ранку, і менше ніж за годину він втретє за чотири тижні опинився за ґратами.

Коли Мері Новатні відчинила парадні двері й побачила схвильоване обличчя свого сина Боббі, вона зрозуміла, що сталося щось жахливе. Він сказав, що, прочитавши статтю в «Сітізен-Джорнел» про полювання шерифа на другого підозрюваного і ту частину, де Клавдія висловлює страх бути вбитою при поверненні додому, він відчув, що його підставляють, тож боїться повертатися до квартири.

Зараз, у будинку свого дитинства, він казався, мов дикун, горлаючи, що неможливо вгадати, у яку халепу втягнула його божевільна Клавдія. Він приїхав пожити у своїй колишній кімнаті, казав Боббі, доки не з'ясує, що робити далі.

Коли він піднявся до своєї кімнати, маленька жилава біловолоса місіс Новатні пішла на кухню зготувати синові щось поїсти. Вона збагнула, що її старший син укотре наляканий, що на нього вішають злочин, якого він не скоював.

Її засмучувало, що страх обвинувачення й ненависть до поліції з'явилися в нього далеко не вчора. Вона чітко пам'ятала той день, коли заарештували Боббі та його найменшого брата Енді, упіймавши їх на Греблі Гувера з вибухівкою. Подейкували, що вибухівка належала одному з власників бару, який пов'язаний з організованою злочинністю. Але

Боббі й Енді розповіли їй, що сталося насправді.

Якось уранці, в останній липневий тиждень минулого літа, Боббі вирішив, що хоче з'їздити порибалити на Греблю Гувера. Він, його друг Френк та Енді взяли якесь рибальське приладдя, кілька ящиків пива й поїхали на греблю.

Риболовля йшла повільно, й Енді, роззирнувшись на місці, виявив, що одні з дверей, які ведуть униз, у стіну греблі, незамкнені. Він крикнув Боббі, що йде всередину, і Боббі, прихопивши кілька бляшанок пива, пішов з ним. Френк залишився зовні й продовжив рибалити.

Енді казав, що не встигли вони пройти і кількох метрів, як раптом усе заповонила морська та паркова поліція зі зброєю наготові. Боббі й Енді підняли руки та стали підійматися сходами, а тим часом Френк, який приніс із собою трохи хлопавок, залишених після Четвертого липня[4 - День Незалежності в США.], запалив їх і жбурнув у прохід. А тоді дав драла на машині Енді.

Коли Боббі й Енді піднялися нагору, то побачили, що оточені озброєними полісменами, а над їхніми головами завис поліційний гелікоптер.

Їх затримали й посадили під арешт за злочинне проникнення та зберігання вибухових речовин усередині греблі. Захищав їх Лью Дай. Обвинувачення знизили до адміністративного правопорушення, братів оштрафували й відпустили. Але після інциденту на Греблі Гувера Боббі затаїв неабияку злість на правоохоронців.

— Поліція тільки це й уміє, — скаржився він своїй матері. — Взяти щось на кшталт дрібної поїздки на риболовлю й облаштувати все так, щоб кинути людину за ґрати.

Тепер він знову був удома й ховався у своїй кімнаті, адже боявся, що поліція прийде звинуватити його у вбивстві.

Пізньої ночі в понеділок 20 березня Мері Новатні почула стук у парадні двері. Вона накинула халат, спустилася визирнути крізь віконце й була приголомшена, побачивши перед будинком машини окружної поліції, що перекривали вулицю з обох боків.

Боббі, який спустився слідом за нею, сказав:

— Я вшиваюся звідси. Піду через чорний хід.

— Боббі, — зупинила його мати, — залишайся тут.

Сивоволосий полісмен в однотонному одязі гукнув з порога:

– Я сержант Чемп. Ми знаємо, що ваш син у будинку, і хотіли б поговорити з ним.

– Ви маєте ордер? – спитала вона.

– Ні, але хотів би його побачити.

– Зачекайте хвилинку, – сказала Мері. – Я запитаю його.

Вона метнулася до телефону, знайшла домашній номер Лью Дая й розповіла йому, що відбувається.

– Скажіть Боббі, нехай зберігає спокій, – порадив Дай. – За жодних обставин йому не можна виходити, і не впускайте тих полісменів крізь парадні двері. Покладіть Боббі у своїй спальні та скажіть, нехай залишається там, доки я з ним не зв'яжуся.

О четвертій ранку Лью Дай перетелефонував і спитав, чи помічники шерифа досі за дверима. Боббі перевірів. На ганку й на вулиці було безлюдно.

– Усе гаразд, Боббі, поспи тепер трохи, якщо зможеш, а вранці найперше приїзди до мене. Поїдемо до офісу шерифа разом.

Наступного ранку, ідучи з дому, Боббі поцілував матір на прощання.

– Можливо, ти мене більше не побачиш, – сказав він, – бо вони мене вб'ють.

– Не кажи цього, – твердо промовила вона.

– Мене хочуть посадити за вбивство. Ти знаєш, на що вони здатні.

– Не думай про таке, Боббі, – зі сльозами озвалась мати, коли він вислизав у двері. – Не кажи так.

Того вечора з новин вона дізналася, що Лью Дай пішов разом із Боббі, коли той зголосився до Департаменту шерифа.

Жінка скрикнула, почувши від репортера, що о четвертій тридцять 21 березня судом присяжних округу Франклін були виголошені обвинувачення: Клавдія Ілейн Яско, Роберт Рей Новатні й Діно Константін Політіс – наразі всі під арештом – обвинувачені кожен у тяжкому вбивстві кількох осіб, і вбивстві умисному, вчиненому за попередньою змовою.

Усе це передбачало смертну кару.

Офіційне виголошення обвинувачення Клавдії стало жахливим досвідом для Лью Дая. Воно тривало близько сорока п'яти хвилин, проте він почувався глибоко розгніваним через те, що мусить стояти поряд із наляканою клієнткою на відкритому судовому процесі й слухати, як зачитують увесь текст обвинувачення. Після кожного з окремих трьох випадків убивства за обтяжувальних обставин, що передбачало смертну кару, прокурор штату вимагав для неї страти на електричному стільці.

Дай краєм ока дивився на Клавдію та бачив, що вона досі всміхається – неначе збентежена, що спричиняє стільки клопоту, – але водночас блідне й тремтить. Можливо, вона досі вірила, що знімається в сцені з кіно, проте слова прокурора її лякали.

Дай вирішив: якщо вони справді вимагатимуть смертної кари, він зробить усе необхідне, щоб урятувати її. Відстоюватиме цю справу в ЗМІ. Він знав, що це вважається неетичним, але не вбачав нічого хибного в тому, щоб рятувати ні в чому не винну людину від електричного стільця. Почувши, як зачитують склад злочину, він збагнув, що має вчинити саме так.

Будучи добрим республіканцем, спершу він спробував скористатися будь-якими політичними зв'язками, які зумів залучити. Не те щоб він товаришував із Джорджем К. Смітом. Він ніколи не водив дружби з прокурорами. Деякі з них були його друзями до того, як обійняли ці посади, але згодом він відчував, що треба проводити певну межу. Близькість до прокурора, вважав він, може надати адвокату захисту упереджену картину. А в останню мить у суді, коли треба наводити свої коронні докази, прокурор може попросити в тебе – як ласки – збавити оберти. А він не може вчиняти так і водночас захищати своїх клієнтів.

Дай спостерігав за заступником прокурора Джеймсом О'Грейді в суді. Він знав, що Джим теж був у справі. Ірландець першого покоління з Нью-Йорка («зелений» ірландець, не «помаранчевий»[5 - Йдеться про належність до ірландських католиків, символом яких є зелений колір на прапорі Ірландії, на відміну від протестантів – їхнім символом є помаранчевий колір.]) та активний член Клубу Трилисника. Якимось Дай увійшов до кабінету Джима й побачив, що той слухає Вагнера. Важливо, казав він собі, розуміти тих, із ким змагаєшся в суді.

Адвокат відчував, що бос О'Грейді, прокурор Джордж К. Сміт, – найсильніший політик у Колумбусі. Добре слугуй Джорджу Сміту – і станеш суддею чи потрапиш на інше хлібне місце, адже Джордж знав, як проштовхувати своїх людей до вищих кабінетів. Незадовго до слухання Дай зателефонував йому й призначив зустріч, щоб поспілкуватися з ним

і О'Грейді. Він прийшов на цю зустріч із наміром заявити: «Панове, облиште це. Ви ж знаєте, що вона не винна. Усе це – велика помилка, яка лише зменшить шанси Джорджа на обрання».

Дай сподівався, що Сміт купиться на цю ідею та закриє справу. Він не хотів нищити кар'єру Джорджа Сміта. Аж до цієї миті Дай товаришував з верхівкою республіканської партії в Колумбусі й знав, що такий молодий адвокат-республіканець, як він, обов'язково постраждає, якщо розхитувати політичний човен.

Але задля порятунку Клавдії він ладен був піти на цей ризик.

Прибувши до прокуратури, він дізнався від Джеймса О'Грейді й адміністративного помічника, що Джордж не може з ним зустрітись. Він-бо достобіса добре знав, що Джордж відсутній у місті в політичних справах.

Дай чемно та м'яко відповів їм:

– Що ж, панове. Національні ЗМІ цікавляться цією справою. Якщо ви не прозрієте – розверзнуться справжнє пекло, і це знищить шанси Джорджа в політиці, його кар'єру.

О'Грейді відповів, що вони мусять робити те, що, на їхню думку, є найкращим, ухвалювати такі рішення, які вважають доцільними. За наявності вагомих доказів, яких не можна ігнорувати, і плівки вони не мають вибору, окрім як вести цю справу далі.

– Але ж вам відома передісторія, – заперечив Дай. – Ви знаєте її стан. Знаєте, що Чепм тримав її під замком у готельному номері й навчав, як треба казати.

Дай намагався викласти їм усю ситуацію, але їх це не цікавило.

– Очікуйте на статті в національних ЗМІ, – пригрозив він, усвідомлюючи, що занадто тисне.

Хоча він відчував, що коїться щось дивне, та лише згодом дізнався про активну участь у цій справі Джорджа Сміта. Дізнався, що Джордж особисто зустрічався з Чепмом, щоб проінструктувати його й настановити. Здавалося, потрібне вбивство в окрузі Франклін перетворилося на нагальне політичне питання.

«Гастлер», чий видавець Ларрі Флінт колись був мешканцем Колумбуса, став, власне, першим журналом, зацікавленим у тому, щоб якось подати цю історію. Хоча Дай не готовий був одразу взяти на себе зобов'язання, він знав, що може скористатись інтересом з боку «Гастлера» як важелем. Він розповів репортерці місцевого телеканалу, що національний журнал хоче висвітлювати цю історію. Однак не повідомив, який саме, адже остаточної угоди не було, а він не мав наміру доводити справу до кінця, якщо прокурор усе ж закриє провадження. Та коли репортерка натиснула на нього, вимагаючи

інформації, Дай сказав лише, що це один із журналів «про дівчат».

За кілька днів йому надійшов дзвінок від головного редактора «Плейбоя» Білла Гельмера, який запитав про Клавдію й обмовився про можливу допомогу від фонду «Плейбоя». Гельмер сказав йому, що якщо вже Г'ю Гефнер[6 - Г'ю Гефнер (1926—2017) – американський видавець, засновник і редактор журналу «Плейбой».] вирішив взятися до справи, це означає карт-бланш. Схоже, репортерка з Колумбуса, перевіряючи інформацію, обдзвонила всіх у надії дізнатися, з яким журналом веде справу Дай, збуривши цим цікавість «Плейбоя».

Тепер, коли Дай вийшов із зали суду й дивився, як Клавдію відвозять на поліційній машині, він прийняв рішення. Він зробить що завгодно, піде куди завгодно, битиметься з ким завгодно, щоб урятувати її життя – навіть якщо це означає приймати допомогу від журналів на кшталт «Гастлера» і «Плейбоя».

4

Тоні Річ знову відчував розчарування.

У п'ятницю 31 березня суддя Вільям Джиллі звільнив Діно Політіса під заставу за умови щоденного телефонного звіту судовим посадовцям до розгляду його справи про вбивство.

Адвокат влаштував Діно перевірку на поліграфі, і той успішно відповів на всі запитання, крім одного. Поліграф визначив, що він збрехав, кажучи, що не був у будинку Маккена на час убивств.

Але технік пояснив, що порушення могли спричинити якісь дитячі проблеми, які асоціювалися в Політіса з о?бразами «дому» чи «будинку».

Діно заявив, що більше ніколи не погодиться на тест на детекторі брехні, знаючи, що той може помилитися.

Наступного четверга, 6 квітня, о 10:40 ранку прокурор зумів отримати від суду присяжних округу Франклін «справжній обвинувачувальний акт» проти Політіса за те, що той мав при собі зброю під час крадіжки ягнячих відбивних. Річ дістав ще один ордер на арешт Діно.

Незадовго до 1 години суботи 8 квітня тіло сімдесятисемирічного Дженкіна Т. Джонса в його віддаленому будинку на трасі 37 неподалік від Ньюарка, штат Огайо, виявили донька та її чоловік. Вочевидь, Джонс лежав на канапі, читаючи журнал, коли був застрелений крізь скляну панель парадних дверей. Куля 22 калібру увійшла йому в спину.

Убивця або вбивці увірвалися крізь передні захисні двері й вистрілили в нього ще п'ять разів – з них чотири рази в голову, – після чого відтягли тіло до спальні на першому поверсі; на підлозі були розкидані гільзи 22 калібру.

Двох собак також застрелили в підвалі й ще двох – у псарні надворі. Одного собаку знайшли живим під навісом.

За оцінкою детективів округу Лікінг, убивця або вбивці без поспіху обшукали будинок. Захаращені кімнати й ремонтну крамницю за будинком перерили згори донизу.

Джонс – компанійська людина, якщо вірити сусідам – був самозайнятим підрядником, генієм механіки, який виготовляв інструменти й запчастини для клієнтів з цілого Огайо. Усі знали, що він тримає під рукою великі суми готівкою, щоб купувати механізми на розпродажах.

Шериф округу Лікінг Макс Марстон надіслав гільзи 22 калібру до Бюро кримінального розпізнання й розслідування (БКР) у Лондоні, штат Огайо, для стандартної перевірки. Попри те, що почерк убивства, особливо велика кількість пострілів у голову жертви, був той самий, що й у вбивствах у Маккена, ніхто не пов'язував ці два злочини.

Убивство Дженкіна Т. Джонса в Ньюарку, штат Огайо, дуже мало висвітлювалось у Колумбусі.

11 квітня Тоні Річ укотре заарештував Діно за крадіжку відбивних «за обтяжувальних обставин», але суддя того ж дня звільнив його під заставу.

Хтось зауважив, що в окружній в'язниці треба встановити обертові двері – спеціально для Діно.

Наступної п'ятниці, також пройшовши перевірку на детекторі брехні, призначену Департаментом поліції Колумбуса, Боббі Новатні був звільнений під заставу в 75 тисяч доларів. Він пішов жити до своєї матері в очікуванні судового процесу.

Мері Новатні була засмучена тією переміною, яку побачила у своєму синові. Хоча в минулому він був меткий на вигадки й завжди мав наготові якийсь дотеп, зараз цього мов і не було. Ніяких жартів. Мало всміхався. З виразом жаху говорив про свої поневіряння за ґратами й розповідав братам, як багато разів помирав у своїх нічних кошмарах. Протягом трьох із половиною тижнів у Франклінській окружній в'язниці він вірив, що детективи збираються підставити його, сфабрикувати проти нього справу й відправити на

електричний стілець.

Хоча їх із Діно звільнили під заставу, попереду на них однаково чекали обвинувачення й судові слухання про вбивства. З усіх трьох тільки Клавдія залишилася чекати суду у в'язниці. Боббі зізнався родині, що розривається між пробаченням Клавдії через її психічну хворобу та побажанням їй сконати на електричному стільці й горіти в пеклі.

Розділ четвертий

1

Після тридцяти днів у захисній ізоляції, під час якої Клавдія не виявила жодних ознак загрози, жінка отримала дозвіл щодня впродовж години відвідувати в'язничну кімнату відпочинку. Більшість ув'язнених жінок, бачачи її по телевізору, обурювалися її скандальною славою.

24 квітня Клавдія увійшла до кімнати відпочинку, де група жінок саме переглядала мильну оперу. Вона самотньо сиділа за столом, гадаючи, коли прийде режисер і скаже їй, яку сцену зніматимуть цього дня.

Коли охоронці були надто далеко, щоб почути, до неї наблизилася молода білявка.

— Ти, кляте стерво! Решту життя ти проведеш у Мерісвіллі або в Лімі. Там тобі й місце за те, що вбила мою подругу.

Клавдія зіщулилася:

— Не знаю, про що ви кажете. Я нікого не вбивала.

— Не бреш, суко! — крикнула доволі товста темноволоса ув'язнена. — Ти вбила Кріссі — і ти за це отримаєш.

Гучна розмова привернула увагу охоронців, які попередили, що всі вони втратять право на відвідання й користування в'язничною крамницею. На деякий час це їх угамувало, але раптом охорону відкликали з кімнати відпочинку, повідомивши, що загорівся сміттевий

кошик.

Коли білявка знову підійшла до неї, лаючись, Клавдія спробувала пояснити:

– Я тут лише тому, що ми знімаємо цей фільм про потрібне вбивство. Берт Рейнолдз[7 - Берт Рейнолдз (1926—2018) – американський актор, у 1970-х рр. був однією з найуспішніших зірок Голлівуду.] у ньому грає, і Саллі Філд[8 - Саллі Філд (нар. 1946 р.) – американська актриса, пік популярності якої припав на кінець 1970-х – 1980-ті рр.; двічі здобувала «Оскар» за найкращу жіночу роль.]. Хоча не думаю, що мені справді необхідно мешкати в камері – могли б поселити мене в готель і дозволити приходити щоранку на зйомки, – але це моя перша велика роль, і забагато скаржитись не випадає.

– Та ну? Озирнися навколо, сучко! – сказала білявка. – Буцегарня справжня. Я справжня. І я надеру тобі зад.

– Але ж телекамери! Нащо тут постійно ввімкнуті телекамери, якщо ми не знімаємо фільм?

– Бо вони завжди мають монітори для максимальної безпеки, ти, божевільна мерзото. Ти тут, бо ти вбивця.

Клавдія приголомшено глянула на неї та схлипнула:

– Це ви божевільна. Ви самі не знаєте, що кажете.

Білявка озирнулася, переконуючись, що охоронці ще не повернулись, і вдарила Клавдію в праве око. Клавдія впала на підлогу, а інші налетіли й стали бити її ногами, осипаючи прокльонами. Товстуха стрибнула на неї, і Клавдія зомліла.

Медсестра й охоронець віднесли її назад до камери. Опритомнівши, Клавдія побачила, що її тіло вкрите синцями, ліва щиколотка розтягнута й дуже опухла. Чому, питала вона себе, продюсери дозволили тій масовці скривдити її? Щось тут категорично не так, усвідомила вона, і треба з'ясувати, що коїться.

Клавдії доводилося стрибати й повзти з місця на місце. На судові слухання її виносили на вулицю й надавали милиці, але – оскільки ті були потенційною зброєю – їй не дозволено було користуватися ними всередині в'язниці.

Наступного понеділка, 1 травня, заголовок «Сітізен-Джорнел» сповістив про чергове вбивство:

«ВБИВСТВО СВЯЩЕНИКА: ДРУЖИНА ТА ДРУЗІ СПАНТЕЛИЧЕНІ»

Напередодні шерифа Дена Беррі з округу Фейрфілд, на схід від округу Франклін, викликали розслідувати вбивство превелебного Джеральда Філдза, тридцятип'ятирічного священика з розташованої поблизу Беріанської баптистської церкви.

Одну ніч на тиждень Філдз зі зброєю в руках здійснював обхід як тимчасовий заступник охоронця «Вігвама» – приватного клубу на 100 гектарах лісової бази відпочинку у власності «Вольф Індастріз», які також володіли «Колумбуським Кур'єром», теле- та радіокомпанією WBNS і Національним банком Огайо.

Зі слів шерифа Беррі, Філдз отримав численні вогнепальні поранення під час патрулювання бази.

У самоскиді, припаркованому в сараї технічного обслуговування, куля вибила ліве вікно, і на боці автівки лишилися криваві плями, наче жертву відкинуло на неї. Беррі припускав, що після того Філдз прошкутильгав триста метрів назад до спального барака, де вбивця або вбивці й прикінчили його. Вісімнадцять зужитих патронів 22 калібру було знайдено на землі. Дев'ять куль влучили Філдзу в ноги, груди й голову. Час смерті встановили в межах години від дванадцятої тридцять ночі, коли Філдз набирал код на табельному годиннику під час своїх обходів.

Потім Філдза відтягнули до барака, щоб сховати тіло. Кишені мерця були вивернуті. Його гаманець і револьвер «Кольт» 38 калібру з поламаним руків'ям зникли. Весь недільний день шістнадцять помічників шерифа з пошуковими собаками прочісували територію – і під вечір таки знайшли гаманець Філдза, кредитні картки й водійське посвідчення.

Згідно з інформаційними повідомленнями, Філдз заступив на цю роботу перед самим Різдом, прислуживши менеджеру «Вігвама», який також був парафіянином його церкви. Оскільки нічний охоронець, який працював на вихідних, звільнився, превелебний Філдз погодився почергувати за нього – з дев'ятої суботнього ранку до п'ятої недільного, – доки компанія не знайде заміни. Його першочерговим обов'язком був збройний захист. Особливих проблем із безпекою не виникало.

Коли його дружина Вірджинія прокинулася й виявила, що чоловіка досі немає вдома, стало зрозуміло, що щось не так. Вона розповіла репортерів «Сітізен-Джорнел», що вирушила шукати його.

«Я не знала, чи він там [у «Вігвамі»], чи лежить десь при дорозі, але знала, що він у біді».

Філдз, випускник Аппалачського Біблійного інституту, заснував свою маленьку Беріанську церкву в 1973 році в класній кімнаті місцевої початкової школи, а до 1975 року зі своєю конгрегацією побудував дерев'яну церкву й будинок пастора, у якому й жив – усе власними руками. До вбивства він мешкав там із дружиною та трьома дітьми.

Наступного дня шериф Беррі заявив, що шість куль, вилучених із тіла Філдза, будуть надіслані до БКР для порівняння з іншими – з убивств, скоєних у прилеглих округах Франклін і Лікінг, у яких в голови жертвам випустили велику кількість 22-каліберних куль.

Якщо балістична експертиза покаже, що саме з цієї зброї було скоєно інші вбивства, сказав репортерам Беррі, він шукатиме допомоги правоохоронних служб з інших двох округів.

Але минуло три з половиною місяці від потрійного вбивства, і якби виявилось, що та сама зброя була застосована в п'яти серійних убивствах, прокурору округу Франклін було б нелегко притягти до суду головну підозрювану, замкнену в жіночій в'язниці під час останніх двох із п'яти злочинів.

3

Лью Дай почувався впевненим у собі, коли 4 травня 1978 року входив до зали судді Пола В. Мартіна на слухання про заборону використання прокурором 158-сторінкового зізнання Клавдії як доказу на її судовому процесі.

І знову Клавдія поводитися дивакувато як для людини, якій загрожує смертна кара. Часом вона здавалася розсіяною та збентеженою. Іншим же разом жадібно все слухала, ніби намагаючись збагнути, що про неї кажуть. Часто озиралася й махала репортерам.

Дай планував викликати своїм першим свідком психіатра Клавдії, доктора Байрона Стінсона, доцента психіатрії Медичної школи Університету штату Огайо, який свідчитиме щодо історії психічної хвороби Клавдії. Потім він викличе Боббі Новатні, який змалює її нещодавню поведінку.

Обвинувачення збиралося викликати лише одного свідка, який стверджуватиме, що Клавдія дала зізнання відкрито, вільно і явно при здоровому глузді, – детектива-сержанта Говарда Чемпа.

Дай усміхнувся О'Грейді, упевнений, що суддя Мартін ніколи не дозволить, щоби це абсурдне зізнання використали як доказ проти психічно хворої підсудної.

Склавши присягу, доктор Стінсон, високий, злегка огрядний психіатр трохи за шістдесят, звернувся до своїх нотаток. Клавдію, сказав він, тричі клали в лікарню Апгем-Голл під його опіку: у жовтні 1974-го, після її повернення з Гаваїв, у жовтні 1976-го та у вересні 1977-го, на терміни біля двох-трьох місяців. Діагноз Клавдії звучав так: «Шизофренія, загальний латентний тип».

– Що це означає? – спитав Дай.

– Це стан, описаний Гохом у 1949 році, – пояснив Стінсон, – характеризується загальною тривожністю (справжніми панічними атаками), паністерією й пансексуальністю. Це цікавий різновид діагнозу – цього року вийде нова діагностична класифікація, і там він буде названий граничною шизофазією [так в оригіналі]. Це споріднено з шизофренією, але... пацієнт часом усвідомлює реальність. ...Я бачив її протягом кількох років... і діагноз був завжди той самий. Тип хвороби Клавдії виявляється у сферах судження, взаємодії з оточенням, особливо в сексуальному плані. Вона потрапляє в цікаві різновиди сексуальних ситуацій.

Стінсон подивився на Клавдію, яка всміхалася до нього.

– Наприклад, перший випадок, коли ми побачили її, стався після її розлучення... і тут вона впадає в панічний стан, почувається, наче... світ навколо неї рушиться й тому подібне – і вона приходить до лікарні, цілковито відірвана від навколишнього світу, ніби заблукала у власних фантазіях, і потрібен певний час, щоб знизити її тривожність.

Лью Дай спитав його, як цей діагноз стосується її контакту з реальністю та з її оточенням.

– Здається, що Клавдії подобається жити в епіцентрі бурі, – відповів Стінсон. – Вона завжди шукає цікавого роду стосунків з представниками маргінальних груп, якщо казати про її соціальні зв'язки. Бісексуали, гомосексуали, повії, танцівниці гоу-гоу. Вона потрапляє в ці ситуації й починає уявляти себе частиною синдикату, мафії, яка хоче втягнути її до сексуального рабства. Будь-які химерні фантазії в неї тісно переплітаються з реальністю, аж доки настає момент, коли хтось руйнує її ілюзії... відштовхує її... а потім у неї трапляється чергова панічна атака, і вона шукає, по-справжньому шукає захисту в лікарні.

Стінсон описав симптоми її панічних атак:

– ...Безсоння, неспокійне ходіння, поганий апетит, напади плачу й істеричного крику... дуже вибаглива, погрожує судовим позовом, боїться, що інші намагаються зашкодити їй... загалом, просто дуже нестерпна, щоби бути поряд.

Лікар пригадав, що коли Клавдія вперше прийшла до Апгем-Голлу в 1974 році, вона розповіла йому довгу заплутану історію про те, як її викрала мафія на Гаваях і примусила до проституції, а вона втекла.

У 1977 році вона була госпіталізована після того, як зателефонувала в поліцію, кажучи, що бачила, як зарізали жінку в провулку за її будинком. Але тіла не знайшли, як і жодного підтвердження її слів.

Стінсон також зазначив, що після «інциденту з зарізанням» голос Клавдії почав поступово хрипнути, доки в день надходження до лікарні не зник повністю.

– Ця хрипота і ця фобія, – зазначив Стінсон, – є частиною паністерії...

Дай пригадав подробиці вбивств у Маккена й подальший допит Клавдії детективом Говардом Чемпом, під час якого вона зробила своє зізнання. Дай спитав Стінсона, чи схоже це на твердження, які вона робила щодо інших злочинів.

– Клавдія як хамелеон, – пояснив лікар, – як маленький кокер-спаніель... надзвичайна потреба догоджати, яка достеменно могла проявитися під впливом допиту. Гадаю, Клавдія дасть вам усе, що захочете, якщо помістити її в послідовну ситуацію. Вона чудово здатна на це і в ситуації, у якій немає послідовності. Її поведінка впливає з її оточення... Вона йде назустріч вимогам людей.

Дай спитав:

– Якщо надати Клавдії трохи інформації... зі справи про вбивство... від допитувача, чи можливо – не можливо, а дуже ймовірно, – що Клавдія все це повторить, виставивши себе однією з головних дійових осіб?

Стінсон кивнув:

– Клавдія дуже вправно приплітає себе до всього – майже як павук, який тче павутиння, сполучаючи уривки реального й вигаданого, допоки... до того ступеня, коли я нізащо не зможу відрізнити (а я справді приділяв чималу увагу її лікуванню), де закінчується вигадка й починається правда.

Під час перехресного допиту заступник прокурора Джеймс О'Грейді переглянув зауваження Стінсона про те, що «Клавдія – людина, яка живе в епіцентрі бурі, на цікавій арені подій у Колумбусі».

– Ну, – відповів лікар, – щодо «цікавої», не пригадую [щоб таке казав]. Вона, безумовно, завжди обирала якийсь демонічний світ, на межі соціальної пристойності – гадаю, ви так це називаєте.

– Люди, яких вона згадувала, – спитав О'Грейді, – її друзі та знайомі... вона розповідала вам про двох танцівниць, які справді були вбиті?

– Ні.

– Ви самі коли-небудь читали про це в новинах: нерозкрита справа двох танцівниць гоу-гоу – одна звідси, інша з Дейтона?

Стінсон відповів, що ні.

Після кількох запитань про лікування розладу жінки О'Грейді поцікавився, чи доктор Стінсон читав твердження Клавдії та чи чув він запис зізнання. Коли Стінсон сказав, що ні, О'Грейді спитав наполегливіше:

– Тож як я розумію, ви навіть не намагалися б висловити судження, що насправді було сказано у тій заяві, зокрема... про тон голосу... не прослухавши її.

– Аж ніяк.

– Гаразд, чи правильно я зрозумів, що ви також не ризикнули б судити про те, чи здатна була Клавдія під час першої розмови з помічниками шерифа зрозуміти, які її права і тому подібне?

– Принаймні нічого конкретного, ні.

– Дякую, докторе, – сказав О'Грейді. – Це все.

Отримавши свідка у своє розпорядження, Лью Дай підсумував попередні свідчення й запитав:

– Докторе... не могли б ви зробити судження, ґрунтуючись на своїх професійних знаннях, роботі з Клавдією та досвіді у цих питаннях: на вашу думку як психіатра, чи справді вона скоїла ці вбивства?

– Я не надто обізнаний в обставинах цієї справи, – відповів Стінсон, – але дуже добре знайомий із Клавдією. Я просто не можу повірити, що вона здатна скоїти чи скоїла вбивство.

Говард Чемп, викликаний на місце свідка, розповів, як дізнався про Клавдію від полісменів, котрі розмовляли з нею в ресторані. Дай змусив його описати події, які призвели до того, що її забрали до Департаменту шерифа, а потім переглянув зізнання.

Намагаючись пояснити швидко змінні настрої Клавдії, Дай спитав:

– Пригадуєте, ви дали мені зрозуміти, що вона не хоче зі мною бачитись... а коли я приїхав до штаб-квартири, вона з криком кинулася мені назустріч? Пригадуєте це? Тоді ви були неабияк здивовані її реакцією.

Відповідь Чемпа була ворожою:

– Я пригадую, що після розмови з вами в неї розпочався якийсь істеричний напад.

– Пригадуєте, як зауважили мені, що її манера поводитися пов'язана з ліками й тому подібним, і що все це гра – насправді вона не в аж такій поганій формі?

– На мою думку, – стояв на своєму Чемп, – після тої зустрічі з вами вона справді затіяла якусь гру – так.

Дай тиснув на Чемпа, випитуючи, чи вживала Клавдія ліки протягом допиту, які були обставин обшуку її квартири та про її твердження протягом зізнання.

– На вашу думку, те, що вона вам розповіла, – це справді той хід подій, який встановило ваше слідство?

– Ми були вражені тим, що їй відомо стільки інформації щодо самого місця злочину... розташування тіл, типу отриманих ними поранень і зон, де містилися рани пропорційно [так в оригіналі] до тіла.

Дай зазначив, що і Діно Політіс, і Роберт Новатні пройшли випробування на детекторі брехні, переконавши прокурора округу Франклін, що не мають жодного стосунку до цих убивств. Він також нагадав Чемпу, що за два тижні після вбивств Політіса заарештували за крадіжку в супермаркеті «Крогер», і що, допитуючи його, Тоні Річ міг розкрити інформацію, яку Політіс потім переказав Клавдії.

Чемп зауважив, що сидів поряд, коли Річ допитував Політіса, і що вбивства в Маккена зайняли не більше п'ятнадцяти відсотків розмови.

Дай уперто намагався з'ясувати думку Говарда Чемпа щодо пунктів зізнання, у яких Клавдія визнає, що збрехала з метою заплутати допитувача, і тих моментів, коли вона каже, що хотіла б промовчати.

Суддя Мартін перервав цю лінію допиту:

– Містере Дай, гадаю, це одне з тих питань, які належить вирішувати мені після перегляду стенограми. Думка свідка мене не цікавить.

Коли Чемпа відпустили, помічник Дая Вільям Флек підвівся й сказав:

– У мене ще один свідок. Ваша честь, ми викликаємо Роберта Новатні.

Після того, як Новатні присягнув і назвав суду своє повне ім'я, його спитали, чи знає він Клавдію Яско. Коли він відповів, що так, і його попросили впізнати її на суді, він глянув просто на неї та вказав у її напрямку. У відповідь на запитання Флека він розповів, що познайомився з Клавдією приблизно рік тому, і додав, що вони живуть разом.

Коли його спитали, чи до теперішньої ситуації Клавдія колись зізнавалася, що їй відомо про злочин, Новатні відповів, що три-чотири місяці тому вона заявляла, буцімто бачила, як біля їхнього будинку вбили молоду дівчину, і викликала детективів.

На запитання Флека про страх Клавдії бути вбитою Новатні відповів:

– ...[Вона боялася] безлічі людей, яких я не знаю... [Був] якийсь інцидент, десь у Каліфорнії чи на Гаваях. Вона заявляла, що боїться за своє життя.

– Можете навести нам якусь конкретну розмову, у якій Клавдія могла це стверджувати? – спитав Флек.

Новатні знизав плечима.

– Цитую: «У світі є люди, що хочуть мене вбити».

Флек змусив Новатні підтвердити, що Діно Політіс приходив до їхнього будинку після того, як був заарештований за дрібну крадіжку, і в присутності Клавдії змалював у подробицях те, що дізнався про вбивства.

Під час перехресного допиту прокурор О'Грейді запитав Новатні, чи Клавдія колись згадувала про інші злочинні дії. Коли Новатні глянув на нього порожніми очима, О'Грейді додав:

– Вона мала також інформацію про інші злочинні дії, такі, як вибухівка на Греблі Гувера?

– Протестую! – загорлав Флек. – Це перетворюється на... це не стосується справи.

– Відхилено, – сказав суддя.

Новатні кивнув:

– Вона стверджувала, що має таку інформацію.

– О-о. Кажете, вона стверджувала, що вже має відомості про вибухівку на Греблі Гувера?
І що, за її словами, там сталося?

Новатні наїжачився:

– Ну, не знаю. Вам відомо про це більше, ніж...

– Ви не знаєте, що саме вона стверджувала?

– Ні.

– Звідки ви знаєте, що вона взагалі щось стверджувала?

– Ну, я був в офісі свого адвоката й переглядав стенограму зізнання, яке вона зробила.

О'Грейді переможно подивився на Флека, а потім на Дая.

– І хто ж був вашим адвокатом, для протоколу?

– Лью Дай.

О'Грейді змусив Новатні визнати, що насправді Клавдія не згадувала його імені чи імені його молодшого брата у зв'язку з інцидентом на Греблі Гувера, а потім спитав:

– Чому ви автоматично вирішили, що це ви й ваш молодший брат, якщо жодного з ваших імен не назвали?

Новатні гнівно зиркнув на Клавдію.

– Вона звинуватила мене у вбивстві. Чом би й ні?

Після ще кількох хвилин перехресного допиту з метою послабити довіру до Новатні як до свідка О'Грейді відпустив його. Суддя Мартін повідомив адвокатів, що бере справу на розгляд.

Приблизно в той самий час, коли тривало слухання Клавдії в залі правосуддя, шерифи трьох округів отримали інформацію від Бюро кримінального розпізнання й розслідування про те, що автоматичний пістолет 22 калібру, з якого вбили Маккена, його матір і Крістін Гердман в окрузі Франклін, є тією ж зброєю, з якої застрелили Дженкіна Т. Джонса в окрузі Лікінг і превелебного Джеральда Філдза в окрузі Фейрфілд.

Ніхто не згадав очевидного – що Джонса і Філдза вбили, коли Клавдія перебувала

у в'язниці.

4

Коли Клавдія повернулася з судового слухання й Донна Зег провела її до камери, вона лягла на свою койку й заплакала.

– Ну ж бо, вище носа, дитино, – сказала наглядачка. – Не може бути все так погано. Я хочу, щоб ти знову почитала з моєї долоні. Я переповіла двом старшим донькам те, що ти казала минулого разу: що я стану бабусею. Їх стурбувала та частина, де ти казала, що одній із них буде страшенно тяжко під час пологів.

Клавдія, досі розсіяна, приголомшено глянула на неї.

– Про що ви кажете?

– Моя долоня, любя. Я хотіла б, щоби ти знову прочитала мое майбутнє.

Клавдія похитала головою й застогнала.

– Не хочу більше зазирати в майбутнє.

– Як же це? Ти чудово передвіщаєш долю, Клавдіє. Чому ні?

– Бо я чула, що казав про мене мій психіатр на суді. Він каже, що я вигадую, фантазую – як павук плете павутину. А тепер я знаю... – вона зробила жест, ніби охоплюючи всю в'язницю. – Це не декорації до фільму.

Вона торкнулася своєї перев'язаної стопи.

– А це не був нещасний випадок під час зйомок якоїсь сцени.

Клавдія зі сльозами глянула у вічі наглядачці.

– Він каже, що часом я маю зв'язок із реальністю. То ось, зараз це явно реальність.

– Я можу щось зробити для тебе, Клавдіє?

– Ісус покинув мене. Можете покинути мене так само.

Коли Зег пішла, Клавдія мовчки сиділа якийсь час на койці, заплющивши очі й намагаючись зрозуміти, що це все означає. Якщо вона не грає головної ролі в кіно, то вона під слідством за справжнє вбивство. Адже ж вона чула, як зачитували положення про смертну кару. Прокурори вимагали, щоб її відправили на електричний стілець.

Клавдія почула шум і побачила, як двоє працівників приставляють драбину за дверима її камери, щоб замінити довгу флуоресцентну лампу. Вони говорили про те, щоб покінчити з цією роботою й піти на вечерю. У цю мить Клавдія усвідомила, що оскільки вони стоять між її камерою та контрольним центром, то перекривають її зображення на моніторі перед полісменами.

Зараз вона могла накласти на себе руки, і ніхто б цього не побачив та не зупинив її. Порцеляновий унітаз. Там на дні була вода.

Жінка впала на коліна – від болю в лівій щиколотці ходити було нестерпно. Підповзла до унітаза й зазирнула в нього. Опустила руку у воду – та була холодна й чиста. Треба було зробити це зараз, доки ніхто не прийшов. Клавдія прошепотіла:

– Милый Ісусе, пробач мені, але я знаю, що ти забереш мене у кращий зі світів.

І з єдиним глибоким видихом вона опустила голову в унітаз, вичекала мить, доки її подих виходив із бульбашками – і вдихнула.

Супроти власної волі, відчувши, як ніздрі заповнює вода, жінка висмикнула обличчя. Вона занурювала його знов і знов, але раптом захлинулася... її знудило... і на цей звук прибігла непрохана підмога.

Охоронці відвели її до лазарету. Дізнавшись, що з нею все буде гаразд, її знову помістили до камери під суворий нагляд.

Вона плакала. Прагла померти в той спосіб, який обере сама, а не на електричному стільці. О, милостивий Боже, тільки не на електричному стільці. Клавдія не хотіла, щоб зголили її довге чорне волосся, прив'язали її до стільця й пустили крізь тіло високу напругу.

Усе життя вона була проти смертної кари – і тепер знала, що мала рацію.

У суботу 6 травня 1978 року, за майже два місяці після арешту та ув'язнення Клавдії, «Колумбус Сітізен-Джорнел» закріпив за п'ятьма жорстокими вбивствами назву:

«УБИВСТВА 22 КАЛІБРУ»

Їм були присвячені дві статті на першій шпальті.

Одна подала слова Гаррі Беркемера, шерифа округу Франклін:

– Очевидно, навколо розгулює якийсь божевільний душогуб. Боюся, що ми матимемо ще кілька вбивств.

Беркемер зазначив, що детективи поліції трьох сусідніх округів, де були скоєні ці вбивства (округи Франклін, Фейрфілд і Лікінг), не змогли отримати від інформаторів жодних зачіпок.

– Усе дуже тихо, – повідомив він. – На вулицях нічого не кажуть...

Друга стаття досліджувала причетність Клавдії:

ЧИ ВОЛОДІЄ ВОНА РОЗГАДКОЮ П'ЯТИ СМЕРТЕЙ?

Розгадка п'яти або більше жорстоких убивств може бути замкнена у втомленій і збентеженій свідомості Клавдії Ілейн Яско.

При всій очевидності того, що вона помилялась, кажучи помічникам шерифа, нібито двоє людей [Новатні та Політіс] причетні до вбивства Роберта «Мікі» Маккена та його матері й дівчини, помічники шерифа вважають, що вона мала бути присутньою при скоєнні вбивств.

– Дивно все те, що відомо їй про вбивства в Маккена, – стверджує Беркемер. – Вона вам щось каже, і ви вважаєте це брехнею, але повертаєтесь до фотографій із місця злочину й розумієте, що помилились, а вона мала рацію...

– Вона – загадка, – визнає шериф Беркемер.

Деякі посадовці повідомили репортерам, що й надалі мають намір утримувати її й судити за вбивство за обтяжувальних обставин. Інші посадовці зазначили, що – оскільки її детальні знання про місце вбивства були широко оприлюднені та оскільки вбивці досі на волі – звільнити жінку під заставу тепер було б однаково, що винести їй смертний вирок.

У п'ятницю 12 травня Лью Дай подав клопотання з вимогою, щоби Клавдію звільнили під заставу. Оскільки інші підсудні в її справі, Новатні й Політіс, були звільнені під заставу, то несправедливо, наполягав він, що хтось один залишається у в'язниці. Суддя Пол В. Мартін відклав вирішення цього клопотання до того, як буде готовий винести вердикт стосовно попереднього клопотання Дая – про вилучення її зізнання.

Дай також вимагав, щоби Клавдії дозволили пройти тест на детекторі брехні, на тій умові, що результати будуть використані в суді незалежно від отриманих даних. Оскільки Політіс і Новатні пройшли перевірку на поліграфі, наполягав він, належна процедура вимагає, щоб і Клавдії надали таку саму можливість.

Прокурор О'Грейді заперечив і, на подив Дая, суддя Мартін відхилив запит.

Згодом розчарований Лью Дай зустрівся з репортерами й оприлюднив «Заяву про алібі», яку мав намір представити на суді.

– Звідтоді, як пішла на роботу, і до того, як повернулась додому наступного ранку, Клавдія перебувала серед людей, – зачитував він з підготовленого тексту. – Того вечора, одинадцятого лютого, вона працювала в «Галереї зображень» до другої тридцяти ночі, після чого пішла снідати з двома друзями, чоловіком і жінкою, до «Вестерн Пенкейк Гаузу». Після сніданку вона залишалася в їхньому товаристві, доки не повернулася додому, де мешкала з Робертом Новатні.

Наступної п'ятниці, 19 травня, суддя Мартін відхилив клопотання Дая про вилучення зізнання Клавдії та відмовився звільнити її під заставу. Суддя вирішив, що вона була поінформована про свої права та «свідомо, зважено й добровільно» відмовилася від них.

І знову Лью Дай дивувався. Він був упевнений, що суд відкине зізнання психічно хворої пацієнтки, яку допитували під час медикаментозного лікування. Зараз він мав змішані почуття щодо «звільнення під заставу». Може, Клавдії краще було б у в'язниці до слухання. Хоча її відомості перепліталися з брехнею та вигадками, він відчував, що знає вона набагато більше, ніж каже йому.

Окрім того, що вона могла довідатися від Політиса, Клавдія, найімовірніше, знала людей з вулиці, які їй переповіли її деталі злочинів. Але якщо до тих, хто говорив, або до тих, хто стояв за вбивствами, дійде чутка, що вона має інформацію – тобто знає вбивцю чи вбивць, – вона буде в справжній небезпеці.

Дай більше не вагався, чи використовувати пресу в боротьбі за справу Клавдії. Він згодувався історії репортерам і ведучим теленовін. Його подальшою тактикою було прийняття допомоги, запропонованої журналом «Плейбой». Команда захисту фонду «Плейбоя» надавала людей, ресурси та кошти для ведення по всій країні справ, чиї фігуранти не отримували правосуддя. Дай бачив, що ця справа (гарна, вразлива та психічно хвора жінка, яку несправедливо тримають у в'язниці, погрожуючи смертною карою) – саме з тих, за які вони беруться. А зараз вони отримають свою історію.

Дай розповів Біллу Гельмеру з «Плейбоя», що захист потребує більше інформації, більше людей, щоб займатися біганиною, і більше допитів свідків. Зізнання Клавдії, зауважив він, таке моторошне, що волосся на голові стає дибки, і водночас доволі правдоподібне. Якщо крок за кроком не розвінчати його, справу буде програно.

Дай також зауважив, що, як це часто трапляється в таких випадках, обвинувачення натякає, що ризику засудження Клавдії та ймовірного смертного вироку можна уникнути, якщо Дай запропонує помістити жінку до громадської психікарні. Для більшості людей, пов'язаних з цією справою, очевидно, казав він, що прокурор округу Франклін сподівається вийти переможцем у сенсаційній, широко розголошеній справі, навіть не доводячи її до суду.

Гельмер попросив Дая надати йому резюме подій для фонду «Плейбоя», і більшість вихідного дня Дай провів у себе в офісі, надиктовуючи нотатки. Та коли вийшли газети за понеділок, 22 травня, він мусив додати до свого звіту ще одне вбивство кількох осіб. Одну пару, яка мешкала в межах міста Колумбус, застрелили зі зброї 22 калібру.

Справа потрапила під юрисдикцію Департаменту поліції Колумбуса. Хоча міські детективи з відділу вбивств неохоче пов'язували вбивства в Колумбусі з попередніми «вбивствами 22 калібру», доки не надійдуть результати балістичної експертизи, зв'язок встановила газета «Колумбус Диспетч»:

ПОДВІЙНЕ ВБИВСТВО, ПОДІБНЕ ДО «ВБИВСТВ 22 КАЛІБРУ»

Чоловік і дружина, посічені кулями тіла яких виявили в неділю в їхньому віддаленому

будинку на Морз-роуд, можуть бути останніми жертвами в серії вбивств, пов'язаних автоматичною зброєю 22 калібру.

Вихідного дня в північній частині Колумбуса сорокасемирічний Джеррі Л. Мартін, якого нещодавно підвищили до генерального менеджера й віце-президента компанії «Перма Стоун», і його дружина Марта були знайдені застреленими. Коли до їхньої оселі завітав племінник на недільне барбекю з нагоди п'ятдесятидворіччя Марти й не побачив жодного руху довкола, він увійшов до будинку й виявив тіла.

Джеррі Мартін, метр дев'яносто шість на зріст і вагою 102 кілограми, вочевидь був застрелений крізь вікно, коли лежав на каналі, дивлячись телевизор. Дві 22-каліберні гільзи валялися на землі біля будинку, під вікном. Потім у нього стріляли знову, зблизька, кілька разів у голову.

Марта, одягнена в чорний костюм, була знайдена мертвою в проході з численними кульовими пораненнями в голову. Як і у двох попередніх випадках, телефонні кабелі надворі були перерізані. Кімнати обшукали. Мотивом видавалося пограбування.

Сусіди розповіли репортеріві «Диспетч», що місіс Марта («Марті») Мартін була кредитним інспектором у Міському національному банку, де пропрацювала тринадцять років. Джеррі Мартін мав небагато грошей і був «просто чоловіком, який щодня ходить на роботу». Мартіни були одружені вісім років (кожен – другим шлюбом) і переїхали до будинку на Морз-роуд три роки тому. Пара часто влаштовувала розваги для друзів у себе вдома. Хоча наразі вони не були активними діячами жодної організації, Джеррі був одним із засновників-добровольців пожежної служби Вайтголла.

Станом на п'ятницю, 26 травня, Бюро кримінального розпізнання й розслідування підтвердило, що Мартінів убили з тієї ж зброї, що й Джонса, Філдза і трьох жертв у будинку Маккена – тепер сім смертей пов'язувала одна зброя. Прикрим чином для кількох міських детективів «наближене до розслідування джерело» розголосило подробиці щодо знаряддя вбивства журналу «Колумбус Сітізен-Джорнел», який розмістив на першій шпальті статтю під заголовком:

«УБИВСТВА, ПОВ'ЯЗАНІ ОДНІЄЮ ЗБРОЄЮ»

Знаряддям убивства, якщо вірити статті, був напівавтоматичний 22-каліберний «Штьюгер Люгер», вироблений у Західній Німеччині. «Штьюгер Люгер», відомий як «горе-ствол», оскільки частенько давав осічку й заклинював, був одним із пістолетів, які найширше продавалися через поштові замовлення до 1968 року, коли був ухвалений федеральний

закон про заборону на продаж поштою ручної вогнепальної зброї, окрім як до збройних крамниць.

2

Першим із Департаменту поліції Колумбуса на місці вбивства Мартінів опинився сержант Білл Стекмен з відділу вбивств (той самий «Татко» Стекмен, який колись розмірковував про в дочеріння сестри Клавдії, Ненсі) і був призначений відповідальним за місцеве розслідування «вбивств 22 калібру».

Двометровий, білявий та блакитноокий детектив щойно почав носити слуховий апарат і досі трохи соромився цього. Він говорив тихим гортанним голосом, який підіймався глибоко з грудей. Відділ убивств був його життям, і те, як «Стек» вів це життя, однаково схвалювали прокурори й адвокати.

Більшість робочих днів Стекмена тепер тривали по вісімнадцять годин, і було загальновідомо, що він практично живе у Детективному бюро.

Кожного нового підозрюваного треба було перевірити, перевірити повторно та зняти підозри. Стекмен мав стежити за допитами понад двох сотень людей, які могли прямо чи непрямо бути причетні до вбивств.

«Убивства 22 калібру», як збагнув незабаром Стекмен, ставали важливішим за все в його житті. Треба лише мати терпіння, і все прийде: зачіпка, слід, прорив. І коли це станеться, він буде готовий, адже знає свою справу. Розслідування вбивств було його світом: він марив ним, жив ним, любив його.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=54931646&from=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета

мобільного телефона, с платіжного терміналу, в салоні МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусними картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примітки

1

«Кадилак Ельдорадо» – американський представницький автомобіль класу люкс. (Тут і далі прим. пер.)

2

Деррінджер – кишеньковий пістолет найпростішої конструкції.

3

Березневі іди – за давньоримським календарем 15 березня. Ця дата здобула популярність в історії, оскільки саме цього дня в 44 р. до Р.Х. було вбито Юлія Цезаря.

4

День Незалежності в США.

5

Йдеться про належність до ірландських католиків, символом яких є зелений колір на прапорі Ірландії, на відміну від протестантів – їхнім символом є помаранчевий колір.

6

Г'ю Гефнер (1926—2017) – американський видавець, засновник і редактор журналу «Плейбой».

7

Берт Рейнолдз (1926—2018) – американський актор, у 1970-х рр. був однією з найуспішніших зірок Голлівуду.

8

Саллі Філд (нар. 1946 р.) – американська актриса, пік популярності якої припав на кінець 1970-х – 1980-ті рр.; двічі здобувала «Оскар» за найкращу жіночу роль.